

Kommunikationsområdet og fremtiden

April 2012

**Sammenslutningen
af danske**

DTHS

Tale- Høre-

Syns-
Specialrådgivning

Rehabiliterings-
Kommunikations-

institutioner

centre

Formandsadresse CHK, Plantagevej 4, Bov, 6330 Padborg, tlf: 7376 6000

www.dths.dk

Dette notat "Kommunikationsområdet og fremtiden" er udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af DTHS – Sammenslutningen af danske Tale-, Høre, Synsinstitutioner – i slutningen af 2011.

Arbejdsgruppen bestod af:

Centerchef Kristian Mainz (Kommunikationscentret i Region Hovedstaden)

Forstander Ole Arndal (Kommunikationscentret i Herning)

Viceforstander Ketty Gjellerup (ViSP, Næstved)

Vicecenterchef Kristian Helverskov Petersen (CRS, Odense)

Forstander Torben West (CHK, Aabenraa)

Sekretær for gruppen afdelingsleder Louise Schjønning (Kommunikationscentret i Herning)

Indholdsfortegnelse

Kommunikationsområdet & fremtiden	3
1. Indledning.....	3
2. Status på kommunikationsområdet i Danmark.....	5
3. Lovgivningen på kommunikationsområdet.....	7
4. Bæredygtighed i opgaveløsningen.....	11
5. anbefalinger fra DTHS.....	13
Bilag 1 Lovgivning på kommunikationsområdet.....	14
Bilag 2 Rapporter med relevans for kommunikationsområdet	17
Bilag 3 De nødvendige medarbejderkompetencer	30
Bilag 4 Centrale forhold ved bæredygtighed	32
Bilag 5 Institutionsstatistik.....	44
Bilag 6 Oversigt over leverandører og ydelser til kommunerne...	45
Bilag 7 DTHS adresseliste	48

Kommunikationsområdet & fremtiden

– betragtninger fra DTHS

1. Indledning

Kommunikationsområdet i Danmark er i forandring. Strukturreformen har haft store konsekvenser for kommunikationscentrene i vores land. Tidligere var kommunikationscentrene amtslige institutioner – efter strukturreformen blev nogle regionale, andre kommunale, og hertil kommer oprettelse af helt nye kommunale løsninger. Fælles for kommunikationscentrene har det dog været, at vilkårene for disses eksistens har ændret sig.

Der er blevet skrevet og talt meget om udviklingen på kommunikationsområdet. DTHS deltagere aktivt i debatten – DTHS er den landsdækkende sammenslutning af institutioner, der arbejder med rehabilitering af borgere med tale- høre og synsproblemer i Danmark. DTHS har 28 medlemmer, hvoraf hovedparten er kommunale institutioner og en mindre part er regionale institutioner (se institutionslisten på www.dths.dk). DTHS blev oprettet i 2006.

Gennem DTHS aftales og vedligeholdes et fagligt netværk på kommunikationsområdet med henblik på at sikre fortsat vidensudvikling og udvikling af metoder i arbejdet med rehabilitering af borgere med kommunikationshandicap.

I løbet af de sidste 10 år er der blevet udarbejdet flere rapporter omhandlende kommunikationsområdet (se bilag 2). DTHS har været involveret i flere af disse og er også vidende om, at nye rapporter er på vej.

Faktaboks

Kommunikationsområdet er en del af det specialiserede socialområde.

Det specialiserede socialområde dækker over tilbud til handicappede børn og voksne, samt tilbud til børn og unge med særlige behov.

Med Strukturreformen i 2007 overtog kommunerne det fulde myndigheds- og finansieringsansvar for området.

Opgaverne på kommunikationsområdet løftes af kommunikationscentrene samt af de lands- og landsdelsdækkende tilbud i Danmark.

Kommunikationscentrene arbejder i henhold til en række love og bekendtgørelser, de væsentligste er lov om social service samt lov om specialundervisning for voksne med dertil hørende bekendtgørelser.

Faktaboks

Et kommunikationshandicap er en funktionsnedsættelse, som gør, at et menneske har specielle forudsætninger og muligheder for at indgå i kommunikation. Man kan tale om kommunikationshandicap, når væsentlige sanser og funktioner i forhold til almindelig verbal, nonverbal og / eller skriftlig kommunikation er berørt.

Rehabilitering handler om via sammenhængende forløb at sætte det enkelte individ i stand til at opnå og vedligeholde den bedst mulige fysiske, sansemæssige, intellektuelle,

Samtidig har kommunikationsområdet fået forholdsvis megen mediedækning – fra politikere, som ønsker at reducere tilbuddene til de handicappede, til handicaporganisationer som kæmper for de handicappedes rettigheder etc. Senest har Mandag Morgen bragt artiklen "Handicappede betaler prisen for strukturreformen", af hvilken det fremgår, at flere specialiserede institutioner for handicappede er lukket eller skåret ned og viden spredt for alle vinde. Se også dette notats bilag 5.

Regeringen har netop truffet beslutning om en evaluering af strukturreformen. Et udvalg med repræsentanter fra flere ministerier skal gennemgå den nuværende opgavefordeling og vurdere behovet for justering af denne samt incitamentsstrukturen. Der nedsættes underarbejdsgrupper, hvoraf én skal se på socialområdet og de specialiserede undervisningstilbud med fokus på understøttelse af den specialiserede indsats, drift af tilbud, placering af tilbud samt organisering af tilbud.

Ovenstående har foranlediget DTHS til at udforme dette notat omhandlende vores opfattelse af kommunikationsrådets fremtidige placering i det offentlige landskab.

Som ledere af kommunikationscentrene i Danmark ønsker vi bidrage til en kvalitetssikring af området ved at pege på forskellige forhold, som i dag er u hensigtsmæssige for opgavevaretagelsen og ved at opstille data om området, som hidtil ikke har været samlet. Vi ønsker at dele vores betragtninger omkring bæredygtighed i tilbuddene samt mangler eller u hensigtsmæssigheder i den gældende lovgivning mm.

DTHS finder det afgørende, at alle relevante parter inddrages i udviklingen af kommunikationsområdet i Danmark, således at vi sikrer den bedst mulige udvikling på området til gavn for de borgere, som har behov for vores tilbud.

Danske Regioner har i februar 2012 udsendt notatet "Kvalitet og bæredygtighed i den højt specialiserede indsats til mennesker med kommunikationshandicap". I notatet gøres status i forhold til, hvorvidt mulighederne for faglig, økonomisk og organisatorisk bæredygtighed er til stede på kommunikationsområdet i dag.

Flere regionale kommunikationscentre, som også er medlem af DTHS, har deltaget i udarbejdelsen af notatet, som rummer mange relevante betragtninger, og som tager sit udgangspunkt i en rapport udarbejdet af Mandag Morgen i 2005 (se bilag 2). I rapporten fra 2005 analyseredes mulige konsekvenser af strukturreformen for indsatsen til mennesker med tale- og hørehandicap. Konklusionen på rapporten var, at strukturreformen ville medføre administrative og styringsmæssige problemer, vanskeliggøre vilkår for faglig bæredygtighed mm.

DTHS er enig med Danske Regioner i, at de problemer, rapporten fra Mandag Morgen pegede på, i stor udstrækning er blevet virkeliggjort. DTHS finder, at notatet fra Danske Regioner forholdsvis fyldestgørende beskriver kommunikationsområdets vilkår og problemer. Notatet fra Danske Regioner afspejler – selvsagt - de regionale kommunikationscentres virkelighed. Disse har haft store udfordringer siden strukturreformen. Virkeligheden for de kommunale kommunikationscentre ser en smule anderledes ud, hvorfor det er væsentligt for DTHS, som repræsenterer både regionale og kommunale kommunikationscentre, at nuancere billedet.

En stor del af kommunikationscentrene – regionale og kommunale – har, i lighed med resten af den offentlige sektor, været ramt af besparelser, hvilket vil blive yderligere berørt nedenfor.

I det følgende vil der blive gjort status i forhold til kommunikationsområdet i Danmark, hvorefter der vil blive redegjort for DTHS's opfattelse af mangler og uhen-sigtsmæssigheder i gældende lovgivning.

Efterfølgende vil der blive redegjort for DTHS's betragtninger omkring bæredygtig-hed, på baggrund af hvilke DTHS vil formulere en række anbefalinger.

2. Status på kommunikationsområdet i Danmark

På nuværende tidspunkt er der i Danmark ifølge en opgørelse fra Danske Regioner 6 regionale kommunikationscentre, 19 kommunale kommunikationscentre, 5 regionale lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud og 4 kommunale lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud i Danmark. 28 af disse er medlem af DTHS. Hertil kommer nye, mindre kommunale løsninger.

Fælles for de velkendte kommunikationscentre og undervisningstilbud er, at de siden strukturreformen er kommet under pres i varierende grad. For nogle har udviklingen reelt betydet afvikling – for andre er det gået knapt så galt, men alle er pressede. Årsagerne hertil er flere. Den væsentligste årsag er den økonomiske krise, som har sat hele den offentlige sektor under økonomisk pres, men også flytningen fra amtsligt regi til regionalt eller kommunalt regi har haft betydning.

Med særforborgens udlægning i 1980 blev de tidligere lands- og landsdelsinstitutioner udlagt fra staten til amtskommunerne. Rammerne for institutionernes virke var i udgangspunktet ens – alle var amtskommunale og alle havde et tilstrækkeligt befolkningsunderlag til at kunne opretholde de forskellige specialer. Kommunikati-

onscentrene løste de almene specialundervisningsopgaver, mens lands- og landsdelsinstitutionerne løste de opgaver, som krævede den højeste grad af specialisering. Kommunikationscentrene servicerede kommunerne i deres respektive amter uden afregning mellem parterne, amterne / kommunikationscentrene fastlagde serviceniveau, visiterede og bevilgede til borgerne. Med strukturreformen har dette ændret sig. Den organisatoriske forankring er forskellig, befolkningsunderlaget er varierende, myndigheds- og finansieringsansvar er flyttet, kommunerne fastlægger serviceniveau og er bevilgende myndighed. I forhold til lands- og landsdelsinstitutioner gør noget af det samme sig gældende, om end der opereres med forskellige finansieringsmodeller.

I Strukturreformen lå en præmis om konkurrence og markedsgørelse af nogle offentlige ydelser. Det har medført øget konkurrence kommunikationscentrene imellem, og det har betydet udvikling af nye finansieringsmodeller – nogle mindre attraktive og vellykkede end andre.

Udviklingen har medført, at man på kommunikationscentrene har skullet forholde sig til New Public Management (NPM)-koncepter som marked og konkurrence, økonomiske incitamenter, kundeorientering, service og effektivitet, effektmåling etc., hvilket er udfordrende for mange på godt og ondt.

Den økonomiske krise har naturligt skærpet debatten om prioritering af ressourcer, om opgaveløsning og serviceniveau mm. i det danske velfærdssamfund og dermed også på det specialiserede socialområde.

På kommunikationsområdet har det medført besparelser og kommunale hjemtagelser af kerneopgaver med udhuling af kommunikationscentre og landsdelsinstitutioner til følge.

Med strukturreformen fulgte, som nævnt ovenfor, kommunernes nye fulde myndigheds- og finansieringsansvar. Kronikken "Økonomien bestemmer, hvilken lovgivning der gælder" af DTHS (se bilag 2) omhandler en problematik, der er opstået som følge af denne ændring. På kommunikationsområdet har man traditionelt arbejdet primært i henhold til lov om specialundervisning for voksne. I kommunerne derimod har man traditionelt arbejdet primært i henhold til lov om social service. Sagsbehandling samt tilbud i henhold til lov om social service er ofte korterevarende end i henhold til lov om specialundervisning for voksne og dermed billigere. Det er DTHS' oplevelse, at nogle kommuner efter strukturreformen søger at overføre aktiviteter fra lov om specialundervisning for voksne til lov om social service, og det er et resultat af økonomisk tænkning. Det kan føre til, at borgere med kommunikationshandicaps ikke modtager den rehabilitering, som de har ret til. Specialundervisning for voksne er under pres, og det er væsentligt, at der er op-

mærksomhed i forhold til vilkår for faglighed. I relation hertil skal nævnes, at Peter Bogason i sin rapport "Strukturreformen og kommunikationscentrene" (se bilag 2) også peger på denne problematik og anfører, at der efter strukturreformen stilles spørgsmålstejn ved omfang og varighed af ydelser indenfor den kompenserende undervisning, da disse ofte er dyrere end ydelser i henhold til lov om social service.

DTHS har udarbejdet en oversigt over DTHS-institutionernes lønudgifter til borgerrettede aktiviteter i perioden 2006-2012 (se bilag 5). Af oversigten fremgår det, at ca. halvdelen af institutionerne angiver, at lønudgifter til borgerrettede aktiviteter er reduceret i den angivne periode. Faldet synes at være mest markant hos de regionale tilbud.

DTHS har endvidere udarbejdet en oversigt over leverandører af ydelser til kommunerne (se bilag 6). Heraf fremgår det, hvilke centre, der leverer ydelser til hvilke kommuner. I nogle kommuner er der private leverandører af ydelser på kommunikationsområdet, dette er primært i Københavnsområdet, og disse er ikke medtaget, da de ikke er medlem af DTHS, og da kendskabet til dem er begrænset. Der er 98 kommuner i Danmark på nuværende tidspunkt – ikke alle modtager ydelser fra DTHS-institutioner, hvorfor disse må levere ydelserne selv. Kommunikationscentrene skal i disse år kæmpe for at sikre overlevelse, og der bliver kæmpet, fordi vi mener, der er behov for de specialiserede ydelser og den faglighed, vi kan levere, da borgerne ikke har andre steder at gå hen. En forudsætning for at bevare de små specialer i Danmark er dog bæredygtighed bredt forstået – mere herom nedenfor.

3. Lovgivningen på kommunikationsområdet

Det er DTHS' opfattelse, at der er både mangler og uhensigtsmæssigheder i den nuværende lovgivning på kommunikationsområdet.

Den væsentligste mangel / uhensigtsmæssighed er problematikken omkring delegering af myndighedsansvar. Der er et generelt forbud mod delegering af myndighed på lov om social service, og der foreligger afgørelser om det. Kommunikationscentrene har siden strukturreformen udarbejdet anbefalinger eller udtalelser til de kommuner, de har kontrakt med. I egen kommune er kommunikationscentrene oftest bevilgende myndighed – det er de ikke i de øvrige kommuner, de sælger til. Derfor har man udarbejdet anbefalinger eller udtalelser. Efterfølgende træffer den respektive kommune beslutning om bevilling eller afslag. Denne praksis stilles der

nu spørgsmålstejn ved. I Region Syddanmark er der netop blevet offentliggjort en stærkt kritisk tilsynsrapport fra Statsforvaltningen, som pålægger kommunerne et voldsomt bureaukratisk apparat for at sikre formel overholdelse af loven uden hensyntagen til den faglige opgaveløsning. Den manglende mulighed for uddelegering af myndighed – som ikke er forskellig fra det, der sker indenfor sundhedsloven, hvor det ikke synes at være et problem – øger transaktionsomkostningerne på kommunikationsområdet og "skubber" yderligere i retning af udviklingen, hvor kommunerne hjemtager området til ikke-bæredygtig drift.

En anden problematik omhandler sektoransvaret. Det såkaldte sektoransvarlighedsprincip har været et bærende princip i dansk handicappolitik siden 1980, hvor den særlige forsyning for døve, blinde, vanføre og åndssvage blev nedlagt, og opgaverne overført til amter og kommuner og indskrevet i de love, som gælder for normalområdet.

Et vigtigt princip i tankegangen var og er normalisering. Der skal ikke trækkes unødvendige skillelinjer mellem handicappede og andre, hverken når det gælder sundhedsmæssig behandling, uddannelse, job eller muligheder for at få del i sociale velfærdsydelser. Dette princip har drevet en udvikling til gavn for mennesker med forskellige funktionshæmninger, men har på samme tid medført et stort behov for koordinering mellem de forskellige sektorer, som den funktionshæmmede frekventerer.

Sektoransvarlighedsprincippet er ikke mindst i den nuværende økonomiske situation under pres, og såvel i kommuner og regioner som i styrelser og ministerier ses for tiden initiativer med henblik på at sammenlægge og at tænke på tværs i organisationerne i håbet om at kunne høste effektiviseringsgevinster.

Sektoransvarlighedsprincippet skaber ofte frustration hos både funktionshæmmede og professionelle i forbindelse med overgange – fra skole til videregående uddannelse, fra videregående uddannelse til arbejde etc., men det er væsentligt at holde sig for øje, at netop dette princip måske har sikret, at den døve har mulighed for at have en tolk til rådighed, at den blinde kan søge om personlig assistance i form af timer til den nødvendige chauffør, og at den bevægelseshæmmede kan få forbedret tilgængeligheden til arbejdspladsen eller uddannelsesstedet etc. Det forhold, at funktionshæmmede fik mulighed for compensation i forbindelse med erhverv og fik lige muligheder for optagelse på en skole eller en uddannelse i nærområdet, er nogle af de helt store handicappolitiske landvindinger, som er opnået ved anerkendelse af sektoransvarlighedsprincippet.

I næsten alle love i uddannelsessektoren er indskrevet, hvilke muligheder der er for specialundervisning og specialpædagogisk støtte, men mærkværdigvis er det

ikke indskrevet om udstyr bevilget i en sektor, f.eks. i folkeskolen, per automatik kan følge eleven over i en ungdomsuddannelse, og der er en del eksempler på, at elever, som af forskellige årsager dropper ud af en ungdomsuddannelse og optages på en anden ungdomsuddannelse, må aflevere alt udstyr og derefter sammen med en sps-vejleder på den nye uddannelse søge om det samme udstyr igen. Sektoransvaret kan således i tilfælde virke uhensigtsmæssigt ved overgange mellem forskellige sektorer og mellem forskellige skoleformer. Der er behov for et bedre overblik over, hvem der i de givne situationer sammen med den funktionshæmmede har ansvaret for, at nødvendige hjælpemidler er til rådighed, og at nødvendige kompensatoriske initiativer er iværksat.

En tredje problematik er forskellige kriterier for tildeling af støtte i de enkelte kommuner, de enkelte sektorer og i de forskellige lovgivninger

Det skaber frustration blandt mennesker med behov for støtte, at udformningerne af støttebehovet er forskelligt i de enkelte love. Dansk Handicaporganisationer (DH) mener eksempelvis ikke, at handicapkonventionens intensioner om inklusion og lige muligheder for alle realiseres i tilstrækkelig grad, når lov om specialundervisning for voksne er gjort sekundær i forhold til anden lovgivning. Således fremgår det af vejledningen til loven, at:

”Kommunalbestyrelsen skal ikke tilbyde specialundervisning, hvis borgeren kan modtage andre relevante tilbud med samme formål efter anden lovgivning. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at grundlaget for at tilbyde specialundervisning og specialpædagogisk bistand bliver afdækket med henblik på en afklaring af, om et tilbud om specialundervisning, et tilbud med karakter af fx behandling eller genoptræning efter anden lovgivning eller eventuelt en kombination heraf vil kunne afhjælpe eller begrænse virkningerne af borgerens funktionsnedsættelse”. (Vejledning nr. 9396 af 02/07/2009)

Lov om social service har ligeledes den grundlæggende præmis, at der ikke ydes hjælp efter loven, hvis der kan ydes hjælp til samme formål efter anden lovgivning. Loven er subsidiær anden lovgivning. Dette kan gøre lovgrundlaget for visitation af ydelser uklart og vanskeligt.

DH oplever, at kommunerne har meget forskellige fortolkninger i forhold til, at loven er sekundær. Dermed er der efter DH's opfattelse for stor variation i forhold til, hvornår den enkelte får et tilbud om voksenspecialundervisning.

Fortolkningsmuligheder giver også væsentlighedskriterier og varighedsbegrebet i lov om social service. Hjælpemidler kan i henhold til § 112 ydes, når hjælpemidlet ”.. i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne”.

Det kan være uhensigtsmæssigt med den slags formuleringer, hvis ikke den enkelte sagsbehandler er udstyret med ”common sense” eller har den nødvendige hand-

lefrihed i den enkelte ydelsessituation, for ofte handler det om at yde en hurtig og kompetent indsats for at undgå, at en borger eksempelvis mister sit job.

Ovenstående mangler / uhensigtsmæssigheder giver anledning til overvejelser omkring lov om specialundervisning for voksne contra en ny lov om rehabilitering, som der de sidste par år har været megen debat om.

Specialundervisning for voksne og rehabilitering er på mange områder sammenfaldende. Der findes mange definitioner på rehabilitering – WHO's definition er som følger:

"Rehabilitering af mennesker med nedsat funktionsevne er en række af indsatser, som har til formål at sætte den enkelte i stand til at opnå og vedligeholde den bedst mulige fysiske, sansemæssige, intellektuelle, psykologiske og sociale funktionsevne. Rehabilitering giver mennesker med nedsat funktionsevne de redskaber, der er nødvendige for at opnå uafhængighed og selvbestemmelse."

I bekendtgørelse til lov om specialundervisning for voksne står:

" § 1. Specialundervisning for voksne er tilbud, der er målrettet personer, der som følge af fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for særlig tilrettelagt undervisning og rådgivning for at afhjælpe eller begrænse virkningerne af funktionsnedsættelsen, og som ikke kan modtage relevante tilbud med samme formål efter anden lovgivning. Tilbuddet gives ikke til personer, der er indlagt på sygehuset.

Stk. 2. Tilbuddet skal kunne medvirke til at forbedre deltagerens mulighed for at benytte kompenserende strategier, metoder og hjælpemidler, der øger deltagerens mulighed for aktiv deltagelse i samfundslivet"

Det er yderligere i vejledningen til lov om specialundervisning for voksne slået fast, at hvis formålet derimod er at vedligeholde et funktionsniveau eller at træne bestemte færdigheder og funktioner, vil tilbud herom kunne gives efter bestemmelser i serviceloven eller sundhedslovgivningen. Kommunalbestyrelsen kan ikke tilbyde specialundervisning for voksne efter denne lovgivning.

Lov om specialundervisning for voksne har givet en flot ramme med gode muligheder for at opfylde funktionshæmmedes behov i form af kompenserende strategier, teknikker og metoder m.v., men der synes nu at være behov for et servicetjek af de gældende handicaplove ikke mindst set i lyset af, at regeringen har tilkendegivet, at Danmark skal have en samlet strategi for handicapområdet, og at regeringen ønsker at tiltræde tillægsprotokollen til FN's handicapkonvention.

En ny, samlet rehabiliteringslov er måske svaret i forhold til de eksisterende

mangler og uhensigtsmæssigheder i lovgivningen, jævnfør vejledning om kommunal rehabilitering fra februar 2011 udsendt i fællesskab af Socialministeriet, Undervisningsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

I givet fald skønnes det vigtigt, at kommunikationsområdet får selvstændige paragraffer med tilknyttede bekendtgørelser og vejledninger, som det kendes i dag fra lov om social service.

Set ud fra DTHS's synsvinkel kan en fare ved en samlet rehabiliteringslov være, at generelle økonomiske og organisatoriske overvejelser kan komme til at skygge for den enkeltes behov for kompensation på kommunikationsområdet, og der er en ikke ubetydelig risiko for at den specifikke faglige viden på området nedprioriteres i forhold til en mere generel rehabiliteringsindsats til større grupper af funktionshæmmede.

4. Bæredygtighed i opgaveløsningen

I takt med at presset på kommunikationscentrene i Danmark øges, er det nødvendigt at forholde sig til bæredygtighed. Begrebet skal i denne sammenhæng forstås bredt – kommunikationscentrene skal være både fagligt, økonomisk og organisatorisk bæredygtige. Her er DTHS meget enige i Danske Regioners analyse af bæredygtighed i notatet "Kvalitet og bæredygtighed i den højt specialiserede indsats til mennesker med kommunikationshandicap".

Det er dog DTHS's opfattelse, at bæredygtighed – hvis udviklingen eller afviklingen af kommunikationsområdet, fortsætter – snart kan blive et umuligt ønske.

Faglig bæredygtighed handler om at skabe enheder, som har den nødvendige faglighed i forhold til at kunne løse de givne opgaver. Det handler om personalemæssige kompetencer, herunder uddannelse, viden og erfaring (se bilag 3). Det handler også om teknologi, organisation, ledelse og økonomi. Faglig bæredygtighed forudsætter bl.a. et vist volumen af opgaver.

Organisatorisk bæredygtighed handler om hensigtsmæssig organisering, om at skabe hensigtsmæssige rammer for faglighed og udvikling, specialisering og indsats mm.

Økonomisk bæredygtighed handler om at skabe hensigtsmæssige økonomiske rammer og finansieringsstrukturer, hvor ressourcer matcher opgaver. Det handler om effektiv udnyttelse af altid knappe ressourcer, om incitamentsstrukturer, om

faglig udvikling og omkostningsminimering. Økonomisk bæredygtighed er rammen for den faglige og organisatoriske bæredygtighed.

De tre er således tæt forbundne, der er et dialektisk samspil imellem dem (se bilag 4). Alt dette er beskrevet indgående i Strukturkommissionens arbejde omkring strukturreformen.

Udviklingen på kommunikationsområdet har sat alle tre elementer under pres. Når opgaverne reduceres, når man pålægges besparelser, når aftaler opsiges, når finansieringsstrukturer og henvisningsstrukturer ændres, når incitament forsvinder etc., kan faglig, organisatorisk og økonomisk bæredygtighed ikke opretholdes. Dette er sket mange steder i Danmark, hvor kommuner har hjemtaget opgaver, jævnfør bilag 3. DTHS-institutionernes udgifter til borgerrettede aktiviteter er reduceret siden 2007, de fleste institutioner har måttet afskedige medarbejdere, mange institutioner er ramt af opgavenedgang, mange institutioner har fået nye finansieringsstrukturer, dvs. man er gået over til takstfinansiering, og særligt institutionerne i hovedstadsområdet har mærket de negative konsekvenser heraf. Flere af rapporterne nævnt i bilag 2 berører de negative konsekvenser forbundet med takststyring.

Der har reelt fundet en afspecialisering sted på kommunikationsområdet i løbet af de seneste år, som kan få store konsekvenser for de borgere, der har behov og krav på et specialiseret tilbud.

DTHS håber på, at de forskellige driftsherrer af institutionerne og aftagerne af ydelserne, kommunerne, anlægger et funktionelt syn på bæredygtighed. Det vil betyde, at der er nogle institutioner i dag, som ikke er bæredygtige, og som bør lukkes. Men det betyder også, at der er opgaver i kommunerne, som ikke er bæredygtige der, og som burde overføres til kommunikationscentrene, og at der er opgaver på kommunikationscentrene, som ikke er bæredygtige lokale, men kun nationalt.

Der findes flere eksempler herpå fra sundhedsvæsenet. DTHS-institutionerne har også selv eksempler i form af frivillige ordninger, og der kan opstå problemer netop fordi, der er frivillige.

DTHS har arbejdet videre med bæredygtighedsbegrebet og udarbejdet et forslag til en metode til beskrivelse af en medarbejders og en afdelings kompetencer og ressourcer. Dette kan indgå i en vurdering af den samlede bæredygtighed for fagområderne på en given institution (se bilag 4).

5. anbefalinger fra DTHS

På baggrund af ovenstående har DTHS formuleret en række anbefalinger.

Anbefaling omkring lovgivning

DTHS anbefaler, at lovene på området samordnes og moderniseres, herunder at der gives mulighed for kommunal uddelegering af myndighed.

DTHS anbefaler, at sektoransvaret fastholdes, samt at gråzoner håndteres via præcisering, således eksisterende "huller" i lovgivningen lukkes.

Anbefaling omkring bæredygtighed

DTHS anbefaler, at bæredygtighed - bredt forstået - bliver fundamentet for offentlig opgavevaretagelse.

DTHS forudser, at antallet af kommunikationscentre må reduceres, så bæredygtigheden på kommunikationscentrene kan bevares.

Anbefaling omkring finansieringsmodel

DTHS anbefaler, at der udarbejdes en finansieringsmodel for alle kommunikationscentre – en model, der giver budgetsikkerhed samtidig med, at denne er aktivitets- og opgaveafhængig.

Anbefaling omkring klagemuligheder

DTHS anbefaler, at regler og serviceniveau bliver formuleret klart, således brugerne ved, hvad de kan forvente.

DTHS anbefaler, at der er ensartede klagemuligheder på tværs af lovgivning, således afgørelser i henhold til alt for området relevant lovgivning kan ankes.

Anbefaling omkring organisering

DTHS anbefaler, at antallet af kommunikationscentre i Danmark reduceres ud fra principperne om bæredygtighed.

Bilag 1 Lovgivning på kommunikationsområdet

Kommunikationsområdet er reguleret af lovgivningen oplistet nedenfor.

Lov om social service, LBK 904 af 18.8.2011

De for kommunikationsområdet væsentligste paragraffer i loven er § 112 og § 113.

§ 112 omhandler hjælpemidler og § 113 forbrugsgoder.

I relation til disse paragraffer er der i "Bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven" fastsat regler om bl.a. afgrænsning, adgang til genanskaffelse, finansiering etc.

BEK 743 af 27.6.2011.

Tillige uddybes paragrafferne i "Vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning mv."

VEJ 7 af 15.2.2011.

Øvrige bekendtgørelser / cirkulærer i relation til lov om social service af relevans for kommunikationsområdet er bl.a. "Bekendtgørelse om videregivelse af oplysninger om børn og unge under 18 år med nedsat synsfunktion" samt "Cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet".

BEK 372 af 17.4.2007 og CIR 147 af 21.12.2006.

I forhold til lov om social service er der et generelt forbud mod delegering af myndighed, og der foreligger adskillige afgørelser om dette generelle delegeringsforbud i diverse tilsynssager.

Lov om specialundervisning for voksne

I henhold til loven skal personer med fysiske eller psykiske handicap efter undervisningspligtens ophør tilbydes undervisning om specialpædagogisk bistand, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af disse handicap (kompenserende specialundervisning).

LBK 929 af 25.8.2011.

Myndighedsudøvelse er reguleret i § 1 i lov om specialundervisning for voksne.

Tillige er udarbejdet "Vejledning om specialundervisning for voksne". Vejledningen forklarer og uddyber lov om specialundervisning for voksne.

VEJ 9396 af 2.7.2009.

Lov om folkeskolen

I loven angives folkeskolens formål, struktur og indhold.

I forhold til kommunikationsområdet har særligt § 3 og § 4 interesse. Disse omhandler specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Dette gælder både førskolebørn og skolebørn og drejer sig især om synskonsulentbistand til blinde og svagsynede børn, specialpædagogisk bistand til småbørn med læbe- og / eller ganespalte, visse opgaver i relation til hørehæmmede børn og specialpædagogisk bistand til børn med behov for særlige kommunikationshjælpemidler (IKT-hjælpemidler)

LBK 998 af 16.8.2010.

Myndighedsudøvelse er reguleret i § 2 i lov om folkeskolen.

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats

Formålet med denne lov er at bidrage til et velfungerende arbejdsmarked ved at bistå arbejdssøgende med at få arbejde, give service til private og offentlige arbejdsgivere, der søger arbejdskraft, eller som vil fastholde ansatte i beskæftigelse, at bistå kontant- og starthjælpsmodtagere og ledige dagpengemodtagere til så hurtigt og effektivt som muligt at komme i beskæftigelse, således de kan forsørge sig selv og deres familie, samt at støtte personer, der på grund af begrænsninger i arbejdsevnen har særlige behov for hjælp til at få arbejde.

LBK 710 af 23.6.2011.

Kommunikationscentrene i DTHS-regi oplever generelt et stigende antal henvendelser fra jobcentrene om hjælp til udredning af behov for hjælpemidler, arbejdsredskaber og arbejdspladsindretning mv. (kapitel 14 i LBK) især i forhold til personer med læse-staveproblemer, men også i forhold til personer med sansehandicap samt sent erhvervede hjerneskader.

Myndighedsudøvelse er reguleret i § 1 i bekendtgørelsen.

Sundhedsloven

I begrænset omfang arbejder kommunikationscentrene i DTHS-regi i henhold til sundhedsloven.

Dette er bl.a. ydelser til patienter indlagt på de neurologiske afdelinger.

LBK 913 af 13.7.2010.

Myndighedsudøvelse er reguleret i § 3 i bekendtgørelsen.

Lov om retssikkerhed og administration

Loven omhandler retssikkerhed og administration på det sociale område og har til formål at sikre borgernes rettigheder og indflydelse, når de sociale myndigheder behandler sager.

I henhold til loven har de sociale myndigheder bl.a. pligt til at tilrettelægge tidlig, helhedsorienteret hjælp samt forebygge, at borgere får behov for hjælp til forsørgelse.

LBK 656 af 16.6.2011.

Myndighedsudøvelse er reguleret i kapitel 2 bekendtgørelsen.

Forvaltningsloven

Som en del af den offentlige forvaltning er kommunikationsområdet underlagt forvaltningsloven.

Loven gælder for behandling af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed og indeholder bestemmelser om bl.a. inhabilitet, vejledning og repræsentation, aktindsigt, partshøring, tavshedspligt samt videregivelse af oplysninger til anden forvaltningsmyndighed.

LBK 1365 af 7.12.2007.

Sammenfatning af rapporter med relevans for kommunikationsområdet

Titel	Udgiver	Udgivelsesår	Hovedkonklusioner	Kommentarer fra DTHS
Abonnement på samarbejde	KREVI	2012	<p>Mellekommunalt samarbejde der virker</p> <p>På ét specialiseret socialområde samarbejder kommuner, så det kan inspirere andre steder i den kommunale og regionale verden</p> <p>Lovgivningen gør det muligt for kommunerne at uddelegere visitationskompetencen, og flere steder i landet har kommuner indgået et tæt samarbejde præget af enkel administration. Her kan borgerne frit henvende sig i mellemkommunale kommunikationscentre. De skal ikke visiteres via hjemkommunen.</p> <p>Styringsudfordringen er løst gennem abonnementsaftaler, og styrken ved dem er, at kommunerne har en stor sikkerhed for deres samlede økonomiske forpligtelse i det enkelte budgetår. Abonnementsaftalerne har nemlig karakter af en forsikringsordning: Kommunen betaler et rammebudget, der fuldt ud dækker deres forbrugsandel. Der støder ikke ekstra udgifter til i løbet af året. I nogle år vil trækkes fra kommunens borge-re være større, end den pris kommunen betaler i abonnement. I andre år er det omvendt.</p> <p>- Abonnementsordningen betyder, at kommunerne både kan holde styr på udgifterne, og samtidig har det vist sig, at man kan bibeholde en høj faglighed på området, siger projektleder Hans Knudsen.</p> <p>De fem kommunikationscentre, KREVI har undersøgt, er: VISP (dækker Lolland, Guldborgsund, Vordingborg, Faxe og Næstved kommuner)</p> <p>CSU Roskilde (dækker kommunerne i det tidligere Roskilde Amt: Grve, Lejre, Solrød, Køge, Stevns og Roskilde)</p> <p>CSU Slagelse (dækker Odsherred, Kalundborg, Ringsted, Holbæk, Sorø og Slagelse kommuner)</p> <p>CHK (dækker Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa kommuner)</p> <p>CKU (Skive og Viborg kommuner)</p>	<p>DTHS finder rapporten god og fuldt dækkende for det beskrevne segment af kommunikationsområdet.</p> <p>DTHS må henlede opmærksomheden på, at nærværende rapportens objekt, desværre er under afvikling, skønt rapportens fremhæver at området kunne være inspirerende for kommunalt samarbejde.</p> <p>"Borgerne henvender sig selv til kommunikationscentret, som så visiterer."</p> <p>Finansieringsformen med objektiv finansiering iht. befolkningsstal, hvor der et enkelt år kan trækkes mere eller mindre, hævdes at kunne opfattes uretfærdigt.</p> <p>Det er her vigtigt at gøre opmærksom på, at dette problem er nyopstået, og skyldes at befolkningsgrundlaget med udgangspunkt i de fleste kommuner ikke er bæredygtigt for dette område, de større amter kunne bedre absorbere variationer mellem årene.</p> <p>Kommunikationsområdet har samlet set en stabil efterspørgsel. Det skyldes, at opgaven i den rigtige befolkningsmæssige ramme er stabil – der er en fast del af borgerne, som har de nævnte handicap.</p> <p>Det er værd at bemærke, at den nødvendige styring med stor succes har kunnet placeres hos kommunikationscentrene.</p> <p>Der går ud fra "stordriftsfordele", men siden strukturreformen har området været karakteriseret af det modsatte, da de fleste centre er blevet mindre, og betjener mindre geografiske områder, er der snarere tale om "smådriftsulemper".</p> <p>Det er påfaldende, at omkostningerne til områder med takstfinansiering udenfor kommunikationsområdet, er steget ganske væsentligt – områder, som har haft fuld opmærksomhed fra det administrative niveau og som via takstfinansiering burde have været fuld styrbar.</p> <p>Med hvilken argumentation skulle takstfinansiering så være det rigtige bureaukratiske tiltag på kommunikationsområdet?</p>

<p>Kvalitet og bæredygtighed i den højt specialiserede indsats til mennesker med kommunikationshandicap</p>	<p>Danske Regioner</p>	<p>2012</p>	<p>Notatet fra Danske Regioner omhandler kvalitet og bæredygtighed i den højt specialiserede indsats til mennesker med kommunikationshandicap.</p> <p>Danske Regioner behandler emner som historisk udvikling, specialisering og bæredygtighed bredt forstået og kommer med en række anbefalinger omkring bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lovgivningsmæssig koordinering Bæredygtighed i opgaveløsning Samarbejde En fælles finansieringsmodel <p>Man undlader at pege på organisatorisk forankring.</p>	<p>DTHS finder Danske Regioners notat meget fyldestgørende. Det beskriver til fulde områdets vilkår og problemer.</p> <p>DTHS har en række betragtninger i forhold til notatet:</p> <p>Visitation, delegation, myndighed mm er emner, som må behandles og ensøres, gerne så kommunerne får mulighed for at uddelegere.</p> <p>Det er vigtigt, at borgerne får ret til rehabilitering og ikke er underkastet enkelte kommuners dårlige økonomi.</p> <p>5-10 kommunikationscentre - reorganisering af området må medtænke alle nuværende centre.</p> <p>De nye centre skal garanteres et økonomisk fundament. Nationale standarder hilses med glæde men med udgangspunkt i den tradition, som allerede findes.</p> <p>DTHS stiller sig uforstående overfor DR's ønske om en Medicinsk Teknologivurdering af området., hvor der er begrænset medicinsk ekspertise involveret.</p> <p>Betragtningerne om det specialiserede er fine og relevante men mangler borgerens indfaldsvinkel.</p> <p>Der skal tages udgangspunkt i tre paradigmer – det sociale, det medicinske og det pædagogiske.</p> <p>Et klagesystems effektivitet er afhængig af bl.a. borgernes egne muligheder for at forstå og aktivt anvende klagesystemet. Her giver kommunikationsramte borgere systemet en særlig udfordring, som det nuværende system ikke honorerer.</p> <p>Betragtninger om bæredygtighed er relevante og godt beskrevne – den nuværende afvikling kan dog gøre bæredygtighed til et umuligt ønske.</p>
---	------------------------	-------------	--	--

<p>Administrative merudgifter ved takstfinansiering af tilbud på CSU Roskilde, Kommunikationsafdelingen, for borgere fra Greve Kommune og Lejre Kommune</p>	<p>Roskilde Kommune</p>	<p>2011</p>	<p>En arbejdsgruppe har arbejdet med at vurdere, hvad det vil koste i øget administration, hvis der indføres takstfinansiering af området i Greve Kommune henholdsvis Lejre Kommune.</p> <p>Konklusionen på arbejdet er, at der – uanset valg af scenarie (der opstilles 4 scenarier) – vil være øgede udgifter til administration ved indførelse af takstfinansiering.</p> <p>De 4 scenarier er:</p> <ul style="list-style-type: none"> Alt takstfinansieres efter fuldt takstprincip Alt takstfinansieres efter Hovedstadsmodellen Hjælpe midler abonnementsfinansieres, og resten takstfinansieres efter fuldt takstprincip Hjælpe midler abonnementsfinansieres, og resten takstfinansieres efter Hovedstadsmodellen. <p>Udgifter er størst i scenarie 1, 3, 2, 4 i den rækkefølge. Løn-udgiftsstigningerne vil være mellem 84 % (scenarie 1) og 36 % (scenarie 4).</p>	<p>Det er DTHS's vurdering, at konklusionen i rapporten er i overensstemmelse med den oplevede virkelighed på kommunikationsområdet i Danmark.</p>
---	-------------------------	-------------	---	--

<p>Indsatsen for blinde og stærkt svagsynede</p>	<p>Den tværministerielle arbejdsgruppe</p>	<p>2011</p>	<p>En tværministeriel arbejdsgruppe har analyseret indsatsen for blinde og stærkt svagsynede på baggrund af SFI's kortlægning af området fra 2010.</p> <p>SFI's rapport tegner et billede af faldende samfundsdeltagelse for denne gruppe sammenlignet med mennesker uden handicap. Rapporten om børn viser, at disse ikke inkluderes i det sociale liv med børn uden handicap.</p> <p>Arbejdsgruppen har fundet, at der findes en række kompositioneringsordninger, der skal kompensere mennesker med handicap i forhold til deltagelse i undervisnings- og uddannelsesverdenen, på arbejdsmarkedet og i samfundslivet generelt. Disse gælder også målgruppen.</p> <p>Derud over findes der projekter og initiativer med det formål at øge samfundsdeltagelsen – enkelte er direkte rettet mod målgruppen.</p> <p>Interessenter som DB finder, at indsatsen bør ændres, så specialviden koncentrerer fremadrettet - både i forhold til voksne og børn. Der er behov for en ekstra indsats i overgangene mellem uddannelse og job samt til de på overførselsindkomst, således disse kommer i uddannelse eller i job.</p> <p>Der er også behov for holdningsændring i forhold til målgruppen.</p> <p>Arbejdsgruppen vurderer, at der kan iværksættes en række tiltag for at forbedre den nuværende indsats og foreslår konkrete initiativer for målgruppen:</p> <p>Forsøg med EGU-forløb til blinde og svagsynede</p> <p>Øget samarbejde mellem UU-centre og synskonsulenter</p> <p>Mere synsfaglig viden til eVejledningen.dk</p> <p>Kurser for forældre til blinde børn</p> <p>Holdningskampagne</p> <p>Fokus på motion og sundhed</p> <p>Ledsageordning for 12-15 årige</p> <p>Arbejdsgruppen vurderer, at ovenstående vil danne et godt grundlag for øget inklusion af målgruppen i samfundslivet, herunder i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.</p> <p>Der kan med fordel i forbindelse med fremtidige initiativer læves effektundersøgelser og derved opsamles viden om indsatsers effekt.</p> <p>Det vurderes, at der ikke er behov for en særskilt handlingsplan for målgruppen.</p> <p>DTHS har kommenteret rapporten, jf. bilag i selve rapporten, og DTHS er stillet sig kritisk overfor en række af rapportens konklusioner og finder:</p> <p>At der er mange påstande, som ikke er underbyggede</p> <p>Der anvendes sociologisk undersøgelsesdesign men gives pædagogiske / psykologiske svar</p> <p>Spørgsmål er for overordnede og ikke konkrete nok</p> <p>Der tages ikke højde for andre vanskeligheder hos de adspurgte end blindhed</p> <p>DTHS giver efterfølgende sit bud på, hvilke konklusioner der burde være blevet draget ud fra rapporten:</p> <p>Der skal arbejdes med sociale kompetencer i skolen og på kurser og aktiviteter i det regionale og landsdækkende regi</p> <p>Hvordan kan man medvirke til at give blinde børn en opvækst, der styrker deres personlighed, som rummer højt selvværd og stærke kompetencer til at håndtere de udfordringer, blindhed fører med sig?</p> <p>Hvad kan vi tilbyde de unge, som ikke ønsker en teoretisk uddannelse?</p> <p>Har handicappolitikken det rigtige sigte?</p>
--	--	-------------	--

Kortlægning af Synscenter Refsnæs	Konsulent Finn Christensen	2011	<p>Rapporten er en beskrivelse af Synscenter Refsnæs, herunder aktiviteter, organisationsformer, faglige aktiviteter samt faglige udfordringer i forbindelse med en ændret opgavesammensætning.</p> <p>Kortlægningen af Synscenter Refsnæs peger på følgende: Et samlet set positivt billede af synscentret – velfungerende og kvalificeret rådgivning og vejledning i fungerende fagligt netværk.</p> <p>Udviklingen går imidlertid i retning af mindre anvendelse af centret som bosted og skole for synshandicappede børn og unge. Gennem de senere år er der sket en udvikling i retning af servicering af disse børn i lokalområdet, og denne vil fortsætte. Tilsvarende udvikling har fundet sted i Norge og Sverige.</p> <p>Antallet af svært synshandicappede elever i DK er konstant og så lavt, at der ikke vil kunne opbygges centre alene baseret på lokale erfaringer og opgaver – der er behov for nationalt synsfagligt ressourcecenter. Refsnæs løser opgaven nu, men med færre interne opgaver er der behov for udvikling af nye strategier for centret, således det specialiserede miljø kan opretholdes.</p> <p>Konkret er der behov for en klar strategi for etablering af udbygget netværk med lokale synscentre samt for decentralisering af centrets ydelser, så flere kan deltage.</p> <p>Der er behov for at overveje afgrænsning og samdrift med andre tilbud for at skabe et sammenhængende ressourcecenter mv. Alt dette forudsætter centralt initiativ, da opgaverne i dag er spredt på regionale, kommunale og statslige aktører.</p> <p>En bæredygtig udvikling på længere sigt fordrer etablering af mere samordnet og sammenhængende struktur af bestående institutioner. Dette er forudsætningen for at opnå tilstrækkelig volumen til nyudvikling og mere varierede og sammenhængende tilbud.</p>	Det er DTHS's vurdering, at konklusionen på rapporten er interessant og er forholdsvis enig heri.
-----------------------------------	-------------------------------	------	--	---

<p>Undersøgelse af det specialiserede hjælpemiddel- og kommunikationsområde</p>	<p>Rambøll for Indenrigs- og Socialministeriet og Undervisningsministeriet</p>	<p>2010</p>	<p>Rambøll har på opdrag af de nævnte ministerier gennemført en undersøgelse af udviklingen på kommunikations- og hjælpemiddelområdet.</p> <p>Undersøgelsen har haft til formål at belyse udviklingen på de to områder siden strukturreformen med udgangspunkt i følgende temaer:</p> <p>Hvordan er udviklingen i antal brugere i kommunikationscentre og hjælpemiddelcentralerne? Hvordan er udviklingen i antal brugere i kommunerne? Hvilke tilbud har kommunerne til forskellige brugergrupper</p> <p>Den overordnede konklusion på rapporten er følgende:</p> <p>Kommunerne har i vid udstrækning hjemtaget opgaver og benytter i mindre grad end tidligere specialiserede tilbud udenfor egen kommune på børnekommunikationsområdet og på dele af hjælpemiddelområdet</p> <p>På den del af hjælpemiddelområdet, der vedrører kommunikationshjælpemidler samt på kommunikationsområdet for voksne er billedet anderledes.</p> <p>Samlet peger analysen i retning af, at kommunerne foretager specialisering af indsatsen på områderne.</p> <p>En analyse af udviklingen i udgifter, antal deltagere og klagesager peger på, at der ikke er sket væsentlige ændringer i den samlede indsats på områderne. Tallene peger på uændrede eller svagt stigende kommunale udgifter på både hjælpemiddel- og kommunikationsområdet.</p>	<p>Se DTHS's kommentarer nedenfor.</p>
<p>Kommentar til Rambøll-rapport</p>	<p>DTHS</p>	<p>2010</p>	<p>Rambøll-rapporten skulle besvare ovenstående spørgsmål: Er der sket ændringer i antallet af brugere på kommunikationscentre og hjælpemiddelcentralerne? Er der sket ændringer i antallet af brugere, som modtager tilbud i kommunerne? Hvordan læser kommunerne opgaven med henholdsvis organisering, visitering og samarbejdsrelationer?</p> <p>Beklageligvis er der problemer med rapportens validitet, idet der er en manglende forståelse for grundlæggende begreber og vilkår på området.</p> <p>Dette handler om grundlæggende misforståelser omkring leverandører, misforståelse af hjælpemiddelområdet, fejlkonklusioner i rapporten, inkonsistens i konklusioner, konklusioner i modstrid med Peter Bogasons konklusion i rapport fra 2009 mv.</p>	<p>Det er DTHS's vurdering, at rapporten ikke er anvendelig i debatten omkring kommunikationsområdet.</p>

<p>Strukturreformen og kommunikationscentrene – Forandringer og konsekvenser</p>	<p>Masterafhandling, CBS</p>	<p>2010</p> <p>Afhandlingen handler om konsekvenser af strukturreformens forandringer for kommunikationscenterområdet.</p> <p>Afhandlingen indeholder fire analyser af hhv strukturelle, økonomiske, organisatoriske og styringsteknologiske forandringer.</p> <p><u>Den overordnede problemformulering lyder:</u> Hvordan kan lederne af kommunikationscentrene sikre organisationens overlevelse og udviklingsmuligheder og samtidig fastholde faglighed og kvalitet?</p> <p><u>De opstillede delspørgsmål lyder:</u> Hvordan påvirkes relationerne mellem kommunerne og kommunikationscentrene af de forandrede rammebetingelser? (struktur)</p> <p>Hvordan påvirkes den økonomiske ledelse af centrene af forandringerne? (økonomi)</p> <p>Hvordan påvirkes den organisatoriske ledelse af centrene af forandringerne? (organisation)</p> <p>Hvordan påvirker BUM-modellen som styringsteknologi centrene som fagprofessionelle organisationer? (styringsteknologi)</p> <p><u>Konklusionerne er følgende:</u> Struktur: Flytning af visitationskompetencen fra centrene betyder tab af magt og autoritet. Strukturreformen betyder skift i magtbalance mellem centre og kommuner og heraf følger ændre fokus (fra faglighed over mod dokumentation og økonomistyring mm). New Public Management vinder indpas. Der er tale om radikale forandringer. Der opstår nye myter, som afløser de gamle (kultur). Væsentligt med accept af forandringer og konstruktiv medvirken – kun derved kan centrene styrke egen position.</p> <p>Økonomi: Fokusskift fra budgetoverholdelse og faglig ledelse til udgiftsstyring og resourcestyring. Centre i tætbeholdede områder skal forholde sig til konkurrence om salg af ydelser. Samarbejdsrelationer prioriteres og nye forretningsområder opdyrkes med henblik på mindske af sårbarhed og sikring af lønsomhed. Transaktionsomkostninger for de centre, der er takstfinansierede. Konkurrence og markedsdannelse > < fastholdelse af specialiserede.</p>	<p>Det er DTHS's vurdering, at masterafhandlingen beskæftiger sig med meget centrale og interessante emner på kommunikationsområdet.</p> <p>Afhandlingen beskriver meget præcist den virkelighed, kommunikationscentrene oplever efter strukturreformen.</p>
--	------------------------------	---	--

<p>Report vedrørende benchmarking af kommunikationsområdet i Region Syddanmark</p>	<p>Bogason Consulting</p>	<p>2010</p>	<p>Rapporten er en benchmarkinganalyse af kommunikationsområdet i Region Syddanmark. Rapporten indeholder følgende elementer:</p> <p>En beskrivelse af kommunikationscentrene, herunder samarbejdsrelationer, normering, opgaveportefølje mv. En gennemgang af kvaliteten og principper for benchmarking samt applicering af disse på regionens kommunikationscentre. Et oplæg til fælles beskrivelse af ydelser samt grundlag for fælles registreringspraksis. En beskrivelse af forskelle mellem abonnement og takster for enkelttydelser med eksempler på prisfastsættelse på de enkelte centre. En vurdering af muligheder for at levere billigere ydelser fremover.</p> <p>På baggrund af analysen konkluderes følgende:</p> <p>Kommunikationscentrene er organiseret i 5 enheder med forskellige driftsherrer. Centrene varierer i størrelse men har stort set samme typer opgaver set på et overordnet plan. Centrene har forskellig finansieringsstruktur. En klassisk benchmarking kan – grundet forskellige ejerforhold og forskellige traditioner for behandling af data mm – ikke gennemføres. Det er muligt at få meget grove og usikre mål på efficiens. Effektivitet og kvalitet kan ikke opgøres. Det sandsynliggøres, at man på sigt kan benchmarke. Herudover kan man på sigt tilnærme sig et mål for effektivitet og kvalitet.</p> <p>Centrene har udarbejdet en fælles struktur for præsentation af ydelserne i katalogerne – denne kan anvendes fremover. Der redegøres for fordele og ulemper ved henholdsvis abonnementsfinansiering og takstfinansiering. En undersøgelse i Region Sjælland har vist, at sidstnævnte medfører administrative meromkostninger. På baggrund af ovenstående konkluderes det, at mulighederne for besparelser er begrænsede. Det kan politisk besluttes at omorganisere hele området med henblik på opnåelse af stordriftsfordele.</p>	<p>Det er DTHS's vurdering, at det er meget vanskeligt at lave benchmarking på området, samt at der vanskeligt kan konkluderes på den konkrete rapport.</p>
--	---------------------------	-------------	--	---

Strukturreformen og kommunikationscentrene	Bogason Consulting	2009	<p>Rapporten beskæftiger sig med kommunikationscentre, som hjælper personer med nedsat tale-, høre- eller synsevne samt erhvervet hjerneskaide.</p> <p>Efter strukturreformen blev en del af kommunikationscentrene kommunale, mens resten blev regionale. Med reformen blev der lagt op til en variant af BUM-modellen med afregning reguleret af de årlige rammeaftaler mellem kommuner og regioner.</p> <p>Landets fem regioner opererer med forskellige afregningsformer – forskellige abonnementsmodeller samt takstmodel, og udviklingen har haft konsekvenser i forhold til faglighed og omkostninger:</p> <p>Faglighed – Lov om Social Service > < Lov om Specialundervisning for Voksne. Kommunale medarbejdere arbejder oftest indenfor førstnævnte og vil gerne omdefinere ydelser fra sidstnævnte til førstnævnte – det kan skabe uoverensstemmelser.</p> <p>Omkostninger – der stilles spørgsmålstegn ved omfang og varighed af ydelser indenfor den kompenserende undervisning. Ofte dyrere end ydelser i henhold til Lov om Social Service.</p> <p>Transaktionsomkostninger – øget administrativ opgave, da der skal udarbejdes udredninger til kommuner, faktureres, følges op mm.</p> <p>Centrenes ansættelsesformer – disse er flere steder blevet ændret fra overenskomstansættelse til konsulentansættelse, eller der er implementeret ny arbejdstidsaftale.</p> <p>Centrenes åbenhed – udviklingen fordrer mere aktivt samarbejde med bl.a. sygehus og jobcentre mm. Dette har nogle steder resulteret i større budgetsikkerhed og bredere arbejdsflade.</p> <p>Bekymring for Region Hovedstaden-model – takstfinansiering med store transaktionsomkostninger til følge.</p> <p>Analysens løsningsforslag: Faglighed og bæredygtighed er væsentlige parametre. Skal kommunerne fortsat løse opgaven – analysen peger på en modificeret BUM-model (reduceret BUM-model kombineret med abonnementsordning). Sammenlægning af centre til større enheder Aktiv søgning af samarbejde med sygehus og jobcentre mm. Der bør skabes bedre muligheder for udviklingsopgaver i et nationalt perspektiv.</p>	DTHS er enig i rapportens konklusioner og løsningsforslag.
--	--------------------	------	--	--

<p>Rapport om takstfinansiering af tale-, høre- og synsområdet</p>	<p>KKR Region Sjælland</p>	<p>2009</p>	<p>Rapporten indeholder en gennemgang og sammenligning af en række udvalgte finansieringsmodeller, som danner grundlag for en endelig anbefaling til en takstfinansieringsmodel for Region Sjælland. Centralt i valget har været sikring og oprettholdelse af faglig og leveringsmæssig bæredygtighed samt borgernes retssikkerhed.</p> <p><u>De valgte modeller er:</u> Model abonnementsordning Model Syddanmark Model Midtjylland Model Nordjylland Model Hovedstaden Model fuld takstfinansiering</p> <p>Der er foretaget en dybdegående analyse af fordele og ulemper ved de enkelte modeller. På baggrund heraf er formuleret følgende anbefaling:</p> <p>Det udrages af analysen, at geografisk placering samt driftsherre er væsentligt i valget af finansieringsmodel. Fordeling af aktiviteter og indretning af serviceniveau har betydning for, hvordan der samarbejdes om opgaveløsning. For kommunale virksomheder gælder, at der er indgået flerårige leverandøraftaler med kommuner, at man er selvsitende, at der er faste leverandøraftaler (distrikter) mellem kommunerne, og at finansiering sker ud fra en eller få takster a la abonnementsmodel.</p> <p>Kommunerne i Region Syddanmark har indrettet deres tilbud i overensstemmelse hermed – fokus på at undgå at øge administrative opgaver og udnytte viden og erfaring.</p> <p>Det anbefales, at man vælger den model, der er valgt i Region Syddanmark.</p> <p>Model Syddanmark er karakteriseret ved fri henvendelsesret. Kommunerne køber pakke. Ydelsesområderne har hver deres takst og der afregnes efter objektive kriterier.</p>	<p>Det er DTHS's vurdering, at de oplyste fordele og ulemper ved de enkelte modeller er fint i overensstemmelse med den oplevede virkelighed i kommunikationscentrene.</p> <p>De erfaringer, man har gjort sig på området siden Strukturreformen, viser, at den anbefalede model er forholdsvis velfungerende.</p>
--	--------------------------------	-------------	--	--

Kronik: Økonomien bestemmer, hvilken lovgivning der gælder	DTHS	2009	<p>Efter strukturreformen søger kommunerne at overføre aktiviteter fra Lov om Specialundervisning for Voksne til Lov om Social Service. Dette er et resultat af økonomisk tænkning. Således er sagsbehandling indenfor Servicelovens rammer ofte korterevarende end den kompenserende specialundervisning og dermed billigere.</p> <p>Dette kan føre til, at borgere med kommunikationshandicaps ikke modtager den rehabilitering, som de har ret til. Specialundervisning for voksne er under pres, og det er væsentligt, at der er opmærksomhed i forhold til vilkår for faglighed.</p>	Det er DTHS's vurdering, at overvejelserne omkring konsekvenserne af strukturreformen er relevante, samt at det er væsentligt fortsat at have opmærksomhed omkring vilkår for faglighed.
Overset	Mandag Morgen	2004	<p>Strukturreformen (hvis indhold vi alle er bekendte med) kan blive en trussel mod kvaliteten af indsatsen for voksne og børn med tale-høre-handicap. De faglige miljøer risikerer at miste bæredygtighed, oplæringen af nye tale-høre-pædagoger vil komme under pres, og der vil opstå administrative og styringsmæssige problemer i praksis.</p> <p>Retænkes området er der derimod mulighed for fremtidssikring og brugbar organisering af området med sikring af faglige miljøer mm.</p> <p><u>Mulighederne:</u> Med større kommuner vil det være muligt at løfte forskellige områder, bl.a. indsatsen til børn med almindelige sprogvan-skeligheder, indsatsen til voksne med læsevanskeligheder (VUC).</p> <p><u>Problemerne:</u> En alderspukkel og mere og mere uens grunduddannelser. Tilfældigt og utilstrækkeligt styringsgrundlag. Tilfældige paradigmeskift og fraværet af udviklingsforpligtelse.</p> <p><u>Vejen frem – 6 reformprincipper:</u> Bæredygtige faglige miljøer Faglige miljøer med udviklingsmuligheder Klart og meningsfuldt myndighedsansvar Undgå takststyring Brugernes reelle retssikkerhed bør ikke forringes Bred geografisk dækning</p>	Rapporten er 8 år gammel, men det er DTHS's vurdering, at reformprincipperne fortsat er aktuelle på kommunikationsområdet.

Specialundervisning for voksne	Danmarks Evalueringsinstitut	2003	<p>Rapporten handler om den kompenserende specialundervisning, som er præget af engagerede undervisere og ledere.</p> <p>Området er dog kun beskrevet på et overordnet niveau, lovgivningen udstikker meget brede rammer – det giver mulighed for udvikling men giver også store variationer i tilbuddene fra amt til amt (pr. 1.1.07 fra kommune til kommune).</p> <p>Der mangler en klar ramme for fortolkning af loven med henblik på at skabe større ensartethed i udvikling af tilbud. Evalueringsgruppen kommer med følgende anbefalinger:</p> <p>Alle unge skal have ret til en ungdomsuddannelse – det vil være hensigtsmæssigt at etablere selvstændigt lovgrundlag, som kan rumme undervisning af unge med særlige behov.</p> <p>Kompenserende specialundervisning skal defineres bedre – der er behov for en tydeligere definition af det kompenserende begreb.</p> <p>Retten til kompenserende specialundervisning skal præciseres – behov for klare anvisninger på, hvad man kan forvente som borger.</p> <p>Undervisningsstederne skal nå ud til målgrupperne – alle relevante målgrupper skal informeres om tilbud.</p> <p>Undervisningen skal målrettes – øget opmærksomhed omkring effekt af undervisning. Derfor behov for grundlig afdækning og udarbejdelse af individuel undervisningsplan med inddragelse af den enkelte borger.</p>	<p>DTHS er forholdsvis enig i rapportens konklusioner, og i forhold til arbejdsgruppens anbefalinger har DTHS følgende kommentarer:</p> <p>Ad 1 – dette er gennemført.</p> <p>Ad 2 – der er kommet en delvist klarere definition med den nye vejledning.</p> <p>Ad 3 – retten er ikke blevet præciseret.</p> <p>Ad 4 - undervisningsstederne når ud til målgrupperne og der arbejdes meget med information om tilbud.</p> <p>Der er megen fokus på målretning af undervisning og effekt heraf. Mange steder er arbejdet med bl.a. ICF og ROM indledt, men målet er endnu ikke helt nået.</p>
--------------------------------	------------------------------	------	--	--

Bilag 3 De nødvendige medarbejderkompetencer

Beskrivelse af medarbejderkompetencer – Vejledninger fra DTHS

DTHS har i 2006 igangsat "God Praksis" – et landsdækkende kvalitetsudviklingsprojekt med det formål, at forskningsforankre den tale-, høre- og synspædagogiske bistand til voksne og børn med alle former for kommunikationshandicap.

Projektets mål har været at udvikle retningslinier og vejledninger for god praksis på baggrund af erfarings- og evidensbaseret viden samt opstille kvalitetsstandarder som fundament for systematisk evaluering og senere akkreditering.

DTHS's medlemmer har godkendt og dermed forpligtet sig til at følge og fagligt lade sig inspirere af God Praksis-vejledningerne (Vejledninger i udredning – vol. 1-3).

Der er udarbejdet en række vejledninger for de tre hovedområder Tale, Høre og Syn.

I de respektive vejledninger er medarbejderkompetencer beskrevet.

Fokus er på de store medarbejdergrupper, dvs. speciallærere og -pædagoger, terapeuter, audiologopæder og audiologiassistenter.

Mindre medarbejdergrupper er psykologer, neuropsykologier, specialoptikere m.fl.

Nedenstående er de overordnede anbefalinger i forhold til de store medarbejdergrupper på de respektive områder.

Fagområde	Anbefalinger omkring medarbejderkompetencer
Synsområdet	Medarbejdere på synsområdet kan have følgende uddannelse: En pædagogisk grunduddannelse som lærer eller pædagog samt nogle års praktisk erfaring efter endt uddannelse. En terapeut-uddannelse samt nogle års praktisk erfaring efter endt uddannelse. Endvidere bør medarbejdere på synsområdet tage en pædagogisk diplomeksamen i specialpædagogik indeholdende de to synsmoduler, Synsvanskeligheder I og II. Ved ansættelse af ny synsmedarbejder bør vedkommende opkvalificeres med en uddannelse til ADL- og mobilityinstruktør samt specifik uddannelse til konsulentrollen.

	<p>En ny medarbejder bør endvidere erhverve pædagogisk tilgang til anvendelse af synskompenserende hjælpemidler samt følge mere erfarne kolleger i en form for "følording".</p> <p>Væsentligt er det, at vedkommende i vidtstrakt grad får mulighed for at deltage i nationale og internationale netværk og konferencer, samt at vedkommende - hvis det er muligt – i ansættelsen specialiserer sig indenfor sit arbejdsfelt med særlige kompetencer.</p>
Taleområdet	<p>Medarbejdere på taleområdet kan have følgende uddannelser:</p> <p>En pædagogisk grunduddannelse som lærer eller pædagog samt nogle års praktisk erfaring efter endt uddannelse. Dette bør suppleres med en PD i specialpædagogik med sprog- / talespecialet.</p> <p>En logopædisk universitetsuddannelse.</p> <p>Ved ansættelse af ny talemedarbejder bør vedkommende følge mere erfarne kolleger i en form for "følording".</p> <p>Væsentligt er det, at vedkommende i vidtstrakt grad får mulighed for at deltage i nationale og internationale netværk og konferencer, samt at vedkommende - hvis det er muligt – i ansættelsen specialiserer sig indenfor sit arbejdsfelt med særlige kompetencer.</p>
Høreområdet	<p>Medarbejdere på høreområdet kan have følgende uddannelser:</p> <p>Audiologopæd, hørepædagog eller audiologiassistent.</p> <p>Endvidere bør medarbejderne være i besiddelse af praksiskompetencer, dvs. kan læse og forstå audiogram og andet journalrelateret materiale, har kendskab til sagsgangen i det samlede præ- og postoperative forløb samt kan anvende ICF.</p> <p>Medarbejderne bør have kendskab til medicinsk audiologi, teknisk audiologi, pædagogisk audiologi og logopædi.</p> <p>Medarbejderne bør i vidtstrakt grad får mulighed for at deltage i nationale og internationale netværk og konferencer samt få mulighed for i ansættelsen at specialisere sig indenfor et eller flere arbejdsfelter.</p>

Bilag 4

Centrale forhold ved bæredygtighed

Forstander Torben West, Center for Hjælpe midler og Kommunikation

Målet for den offentlige sektors opgaveløsning må altid være den størst mulige effektivitet og højest mulige kvalitet i opgaveløsningen.

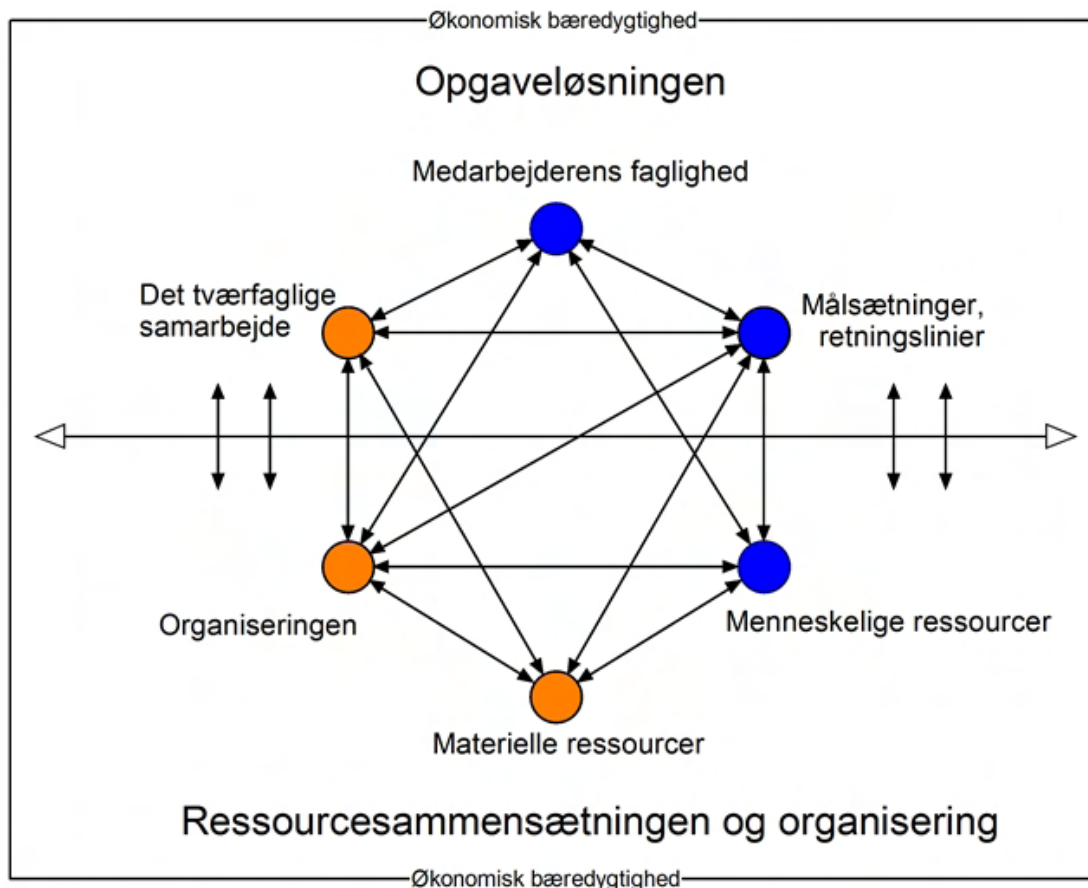
Faglig bæredygtighed handler om at kunne indfri de stillede kvalitetskrav ved anvendelse af færrest mulige ressourcer på et givet område.

De opstillede kvalitetskrav

Kvalitetskrav kan være opstillet i lovgivning og lignende formelle kilder. Kvalitetskravene kan være opstillet af det lokale forvaltningsområde, af politikere og forvaltninger i kommunerne, men oftest er kvalitetskravene brede og åben for fortolkning. I disse tilfælde bør kvalitetskravene formuleres af alle interessenter på området - borgerne, politikerne, forvaltningerne og de fagprofessionelle.

Disse parter kan have modstridende forståelse af kvaliteten. Det er imidlertid meget vigtigt at fastlægge kvaliteten på området, hvis man vil kunne afgøre et områdes effektivitet og bæredygtighed.

Der er to hovedforhold, der bør sammenholdes, når man ønsker at vurdere om en opgave er bæredygtig i en given ramme. Selve **opgaveløsningen** beror på medarbejdernes faglighed, klare målsætninger og retningslinier og et relevant tværfagligt samarbejde udenfor institutionen, men **ressourcesammensætningen og organiseringen** er også vigtig. Som nedenstående figur angiver, påvirker alle elementer hinanden. En svag del kan opvejes af andre dele, som er tilsvarende stærke. Bæredygtighed fordrer ikke en regelmæssig hexagon, som tegnet, hvor alle elementer har deres rette størrelse i forhold til hinanden, men alle elementerne har imidlertid betydning og kan ikke undværes.

Den gensidige afhængighed

Sammenspillet mellem medarbejdernes faglighed, ressourcer og opgavens målsætninger defineres som **den faglige bæredygtighed**.

Sammenspillet mellem de materielle ressourcer, organiseringen og det tværfaglige samarbejde defineres som **den organisatoriske bæredygtighed**.

Medarbejdernes faglighed

- afhænger meget af medarbejdernes ressourcer, fx kan en høj fraværsprocent nærmest nulstille fagligheden, hvis medarbejderen ikke er til stede.
- afhænger af, at der er klare målsætninger for arbejdet. Selv den højeste faglighed vil ikke medføre en høj effektivitet, hvis målene ikke er klare, da effektiviteten afhænger af om målene nås.
Hvis der ikke er opstillet mål i lovgivningen og / eller af det kommunale system, vil fagfolk selv opstille mål for deres indsats med risiko for, at der stilles meget høje mål for indsatsen. Mål, som der ikke er økonomisk dækning for.
- kan med- eller modarbejdes af institutionens organisering og muligheden for et tværfagligt samarbejde med andre instanser. Hvis fx dårlig organisering gør det svært for medarbejderne at samarbejde vil det påvirke muligheden for at fagligheden kan blomstre, og hvis der fx skal bruges meget tid til det nødvendige samarbejde, vil det tage tid fra medarbejderens indsats overfor borgeren.

Målsætninger og retningslinier for opgavens løsning

Udover de allerede nævnte sammenhænge, har organiseringen og de materielle ressourcer stor betydning, eller burde have det, for målsætningerne. Fx vil begrænsede materielle ressourcer kunne modarbejde ambitiøse mål. Ligesom dårlig organisering kan være kontraproduktivt.

De materielle ressourcer

- kan påvirke udfoldelsen af de menneskelige ressourcer, fx kan fravær og fastholdelse være påvirket af dårlige materielle ressourcer.
- vil definere rammen for den mulige organisering, hvis institutionen fx er geografisk spredt eller har et stort optageområde vil det påvirke muligheden for samarbejde med andre instanser.
- i form af teknologi vil ligeledes kunne påvirke effektiviteten, fx vil et velfungerende it-system være meget vigtig for en høj effektivitet.

Elementerne i den samlede bæredygtighed

Opgaveløsningen		
<i>Elementer i den direkte opgaveløsning</i>	<i>Hvordan fastlægges elementerne?</i>	<i>Hvordan måles de enkelte elementer</i>
Hvad omfatter "opgaveløsningen"?	Kommunen definerer området for opgavefeltet.	Elementerne i opgavefeltet fremgår af kommuneplanen og eventuelle samarbejdsaftaler.
Medarbejdernes faglighed <ul style="list-style-type: none">• Faglig grunduddannelse• Specialisering• Vedligeholdelse og udvikling• Erfaring• Det faglige miljø	Kravene til medarbejdernes grundlæggende faglighed er til dels fastlagt i lovgivningen, til dels af de professionelle fagområder. Det er ofte institutionslederens ansvar at fastholde institutionens samlede faglighed.	Se efterfølgende eksempel på beskrivelse. "Kompetenceregnskab og bæredygtighed"

Målsætninger og retningslinier <ul style="list-style-type: none"> • Klare mål for opgaveløsningen • Klare retningslinier for arbejdets udførelse • Klare kvalitetskrav 	Interesserne fastlægger målbare, faglige kvalitetskrav. De faglige kvalitetskrav, forstået som den enighed om selve opgaveløsningen og dens effekt, der kan opnås mellem de lokale interessenter indenfor den lovgivningsmæssige ramme.	Hvad er fastlagt i lovgivning, og ankeafgørelser? Hvad er fastlagt i lokale politikker og service-niveau? Hvad er de faglige standarder? Er der en diskrepans?
Det tværfaglige samarbejde med andre instanser <ul style="list-style-type: none"> • Klar rollefordeling • Rum for formel og uformel dialog • Gensidigt kendskab til samarbejdspartneres faglighed og kultur 	Det er kommunens opgave at beskrive interessenterne og deres indbyrdes roller. Det er ligeledes et overordnet ledelsesansvar at skabe rum for dialog og gensidig kendskab.	Er der en klar opgavefordeling i kommunen? Er der skabt et dialogrummet? Er der et gensidigt kendskab?
Ressourcesammensætningen og organisering		
Menneskelige ressourcer <ul style="list-style-type: none"> • Antal medarbejdere i organisationen og i de enkelte afdelinger • Medarbejdernes alder • Medarbejdernes tilstedeværelse • Medarbejdernes stabilitet (er der et stort gennemtræk i organisationen) 	Er delvist et ledelsesansvar	Se efterfølgende eksempel på beskrivelse. "Kompetenceregnskab og bæredygtighed"
Materielle ressourcer <ul style="list-style-type: none"> • Fysiske ressourcer <ul style="list-style-type: none"> ◦ Geografisk placering ◦ Indretning • Teknologi 	Kommunen har tildelt ressourcerne.	De materielle ressourcer oplistes. Fordele og ulemper for opgaveløsningen anføres. Handlerummet for ændringer vurderes.
Organiseringen af opgaveløsningens ressourcer <ul style="list-style-type: none"> • Ledelsesstrukturen • Grupperingen af afdelingerne • Mødestrukturen • Procedurerne for arbejdsprocesserne • Beslutningskompetencen på de forskellige niveauer • Reguleringer af specifikke handlinger • Relationer til omverdenen 	Er en ledelsesopgave og –ansvar.	Organiseringen beskrives. Fordele og ulemper for opgaveløsningen anføres. Handlerummet for ændringer vurderes.

Økonomisk bæredygtighed

Økonomisk bæredygtighed består grundlæggende i, at indtægter og udgifter hænger sammen. Det er den ramme den generelle bæredygtighed er sat ind i, som illustreret på figuren.

Driften af et fagområde i offentlig regi styres oftest gennem budgettet, hvor kommunalbestyrelsen afsætter et budget til opgaveløsningen på området. Der er enten en politisk beslutning om målsætningen og rammerne for opgaveløsningen, eller der kan være en historik i kommunen for opgaveløsningen, som har defineret rammer og forventninger, og hvor budgettet mere eller mindre automatisk fremskrives.

Når der anlægges det i indledningen nævnte syn på bæredygtighed, har økonomisk bæredygtighed ikke en selvstændig betydning for vurderingen af områdets bæredygtighed,

dog har de fleste nævnte delelementer naturligvis rod i en økonomisk virkelighed. Hvis der skæres ned, betyder det fx færre medarbejdere og dermed forsvinder fagligheden og arbejdsindsatsen, så vil bæredygtigheden være presset.

Et hvert område har således en økonomisk basis, som bestemmer områdets dimensionering, men hvis målsætninger og retningslinje løbende justeres, så vil bæredygtigheden totalt kunne opretholdes.

Men ikke alle offentlige områder er traditionelt budgetstyret.

Et ex. er kommunikationsområdet, som arbejder under markedslignende vilkår. Her er der tale om at få balance i indtægter og udgifter. Udgifterne styres via offentlige regler og aftale om fx overenskomstvilkår, som ikke gør det muligt hurtigt at tilpasse fx antallet af medarbejdere, da der er relativt lange opsigelsesvarsler, og modsat – når det drejer sig om at ansætte – er det vanskeligt hurtigt at skaffe medarbejdere med de rigtige kompetencer.

Kommunikationsområdet dækker indsatsen for mennesker med tale-, høre- eller synshandicap.

Det er ikke almindeligt at diskutere målsætninger og retningslinje for opgavevaretagelsen i detaljer, der opstår derfor nemt en diskrepans mellem kommunernes forventninger til ydelserne og de indtægter kommunikationscentrene kan forvente.

Økonomisk ubæredygtighed er derfor ikke ukendt på området.

Manglende økonomisk bæredygtighed skyldes at indtægter og udgifter ikke balancerer.

Udgifter, som ofte ikke modsvares af stigende indtægter

- Udgifterne varierer, hvor det kan være svært at styre. Hvis området er lille, vil selv små udsving påvirke resultatet. Fx udgifter til lovbundne hjælpemidler, hvor der henvises flere borgere end budgetteret. Et andet eksempel er centrale overenskomstforhandlinger, som påvirker lokalt, hvor der ikke er dækning for de aftalte forbedringer (udgifter)
- Stigende driftsudgifter fx pga. stigende energipriser eller husleje m.v.
- Store udskiftninger i medarbejderskaren vil ofte betyde betydelige udgifter til efteruddannelse.
- Store tilpasninger af medarbejdere (afskedigelser) vil ofte skulle afvikles over flere år, da opsigelsesvarsler kan være på over et halvt år., men indtægtsreduktionen træder gang med det samme.

Indtægter, som reduceres

- Institutioner, som er budgetstyret eventuelt fra flere aftagere, fx kommunikationsområdet, vil pludselig opleve faldende indtægter begrundet i besparelser i kommunerne. Disse faldende indtægter kan kun indarbejdes ved reduktioner i udgifterne, se ovenfor.
- Institutioner, hvis indtægter beror på salg af enkelttydelser, og som oplever faldende efterspørgsel midt i et år, må reducere løbende i driftsudgifterne. Noget som ikke harmonerer med den offentlige styring med årsbudgetter og arbejdsmarkedsvilkår. Markedet er kun ufuldstændigt gennemført på fx kommunikationsområdet og harmonerer slet ikke med det at drive en højt specialiseret institution.

Ovennævnte aspekter har alle ramt kommunikationsområdet i de senere år.

Det betyder meget, hvor stor institutionen er, hvis presset på udgifter og manglen på indtægter er områdebestemt, så vil en stor institution bedre kunne absorbere variationer, uden at det går ud over den faglige bæredygtighed. Medens en lille institution med få eksperter på hvert fagområde kun i begrænset omfang kan afskedige uden, at det går udover bæredygtigheden.

En institutions bæredygtighed kan opretholdes, hvis der er midler til det, så vil selv et lille fagområde kunne opretholdes, men det kan medføre at der forvaltes ineffektivt.

Økonomisk bæredygtighed er meget vanskeligt at måle, men man kan sammenligne.

Hvordan klare andre institutioner opgaven, hvad koster det, og hvilken kvalitet og hvilke ydelser får man for pengene?

På kommunikationsområdet er konkurrenten ofte en kommunes egen løsning, men her kendes økonomien sjældent, så "markedet" på området er et postuleret begreb.

Bæredygtighed for et fagområde

Når et fagområdes bæredygtighed på en institution ønskes vurderet, må ovennævnte definition på bæredygtighed anlægges på dette fagområde alene. Det vil for eksempel medføre, at medarbejdernes kompetencer og erfaring kun skal vurderes på dette område. Der kan derfor være forskel på det resultat, man når frem til, når man vurderer et samlet fagområdes bæredygtighed (fx høreområdet) i forhold til at vurdere en delområde (fx døveområdet).

Man må således bestemme sig for, på hvilket niveau man ønsker at vurdere bæredygtigheden. En institutions eller en afdelings bæredygtighed vil bl.a. udgøres af de enkelte medarbejders kompetencer og ressourcer. Hvilket vil fremgå af forslaget i bilag 1 til opstilling af kompetenceregnskab på medarbejderniveau.

Forslag til procedure ved vurdering af bæredygtighed

Faglig bæredygtighed

- K&R-profilen opgøres
- Opgavens målsætninger beskrives (se skema s 3, øverst)
 - Hvad er fastlagt i lovgivning, og ankeafgørelser?
 - Hvad er fastlagt i lokale politikker og service-niveau?
 - Hvad er de faglige standarder?
 - Er der en diskrepans?

Organisatorisk bæredygtighed

- De materielle ressourcer beskrives
 - Fysiske ressourcer
 - Geografisk placering
 - Indretning
 - Teknologi
 - Fordele og ulemper for opgaveløsningen anføres.
 - Handlerummet for ændringer vurderes.
- Organiseringen beskrives
 - Ledelsesstrukturen
 - Grupperingen af afdelingerne
 - Mødestrukturen
 - Procedurerne for arbejdsprocesserne
 - Beslutningskompetencen på de forskellige niveauer
 - Reguleringer af specifikke handlinger
 - Relationer til omverdenen
 - Fordele og ulemper for opgaveløsningen anføres.
 - Handlerummet for ændringer vurderes
- Det tværfaglige samarbejde beskrives
 - Klar rollefordeling mellem andre instanser
 - Rum for formel og uformel dialog
 - Gensidigt kendskab til samarbejdspartnerne faglighed og kultur

Økonomisk bæredygtighed beskrives ved at se på enhedens generelle udgifter og indtægter, er der balance, og hvis ikke, hvad er enhedens muligheder for at skabe balance.

Inspiration

http://www.resumrdatabase.im.dk/publikationer/strukturkom_Bind_I

Fokus på faglig bæredygtighed i den kommunale opgaveløsning, Anders Brøndum, Kommunalpolitiske Studier nr. 21/2005, Syddansk Universitet.

[http://www.sm.dk/data/Dokumentertilpublikationer/IM/Redegørelse om status for kommunalreformen og det kommunale selvstyres vilkår/kap05.htm](http://www.sm.dk/data/Dokumentertilpublikationer/IM/Redegørelse_om_status_for_kommunalreformen_og_det_kommunale_selvstyres_vilkår/kap05.htm)

Kompetencer og ressourcer

Det følgende er et forslag til en metode til beskrivelse af en medarbejders og en afdelings kompetencer og ressourcer, så det kan indgå i vurderingen af den samlede bæredygtighed for fagområderne på vedkommendes institution.

K&R-profilen for medarbejder

En medarbejders faglige kompetencer udtrykkes gennem følgende faktorer.

Faglig grunduddannelse, hvis omfang fastlægges i ETCS-point ¹. Hvis medarbejderen har en gammel uddannelse, måles den i semestre og omregnes til ECTS-point.

En faglig grunduddannelse er ikke altid tilstrækkelig til at bestride fagområdet, ofte kræves en efteruddannelse, som da vægtes tungere end grunduddannelsen (se algoritmen herunder).

Fagligheden opbygges også gennem kortere kurser, som er med til at holde medarbejderen opdateret og faglig skarp. Disse måles i antal kursusdage.

Praksiserfaring og muligheden for at opbygge faglighed baseret på erfaring har meget stor betydning for en ekspertiseområde. Det kan beskrives med andelen af det ugentlige arbejde og antallet af år man har arbejdet med området.

Det faglige miljø er den ramme, som medarbejderens kompetencer dagligt kan inspireres af og som kan fungere som et korrektiv til praksis. Det er betingelsen for at opbygge den rigtige praksiserfaring. Det er derfor af stor betydning, hvor nært man er et fagligt miljø.

En medarbejders andre ressourcer bestemmes i nærværende sammenhæng ved at se på tilstedeværelse, og hvor stabil medarbejderen er (antal år ved institutionen).

Fastlæggelse af K&R-profilen

1. Tilstedeværelse, i procent over de sidste to år.
2. Nærhed til et tilgængeligt ² fagligt miljø
 - a. 30 – på egen institution
 - b. 20 – i egen region
 - c. 15 – i naboregion
 - d. 10 - på nationalt plan
 - e. 5 – i udlandet
3. Faglig grunduddannelse (forkortet FG) i ECTS/10
 - a. Der beregnes en påvirkning af manglende tilstedeværelse – FG divideret med tilstedeværelsesprocenten
4. Efteruddannelse i ECTS/5
 - a. Der beregnes en påvirkning af manglende tilstedeværelse – FG divideret med tilstedeværelsesprocenten
5. Korte kurser, antal kursusdage i de sidste 2 år
 - a. Der opregnes også de kurser eller seminarer, hvor medarbejderen har haft et fagligt indlæg.
 - b. Kurser og seminarer planlagt af medarbejder og afholdt af institution
 - c. Andre faglige aktiviteter, fx forfatter til artikler o.lign., oversættelse af fagrelevant materiale.
 - d. Der beregnes en påvirkning af manglende tilstedeværelse – FG divideret med tilstedeværelsesprocenten
6. Antal år til pensionering

¹ ETCS-point:

60 point – en gennemsnitsstuderendes fuldtidsarbejde i et år.

30 point – et semester

1 point – 27-28 timer

60 ETCS point svarer til 1650 arbejdstimer – nogle institutioner regner med 1000 til 1200 timers registrerbar borgerkontakt.

² Et nærliggende ekspertisecenter kan have kommercielle eller konkurrencemæssige årsager til ikke at ville samarbejde.

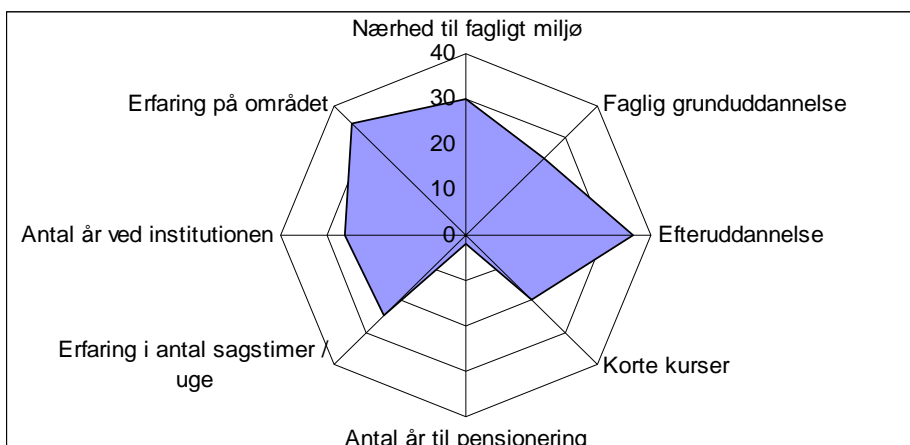
7. Erfaring i hele antal år
 - a. Der beregnes en påvirkning af manglende tilstedeværelse – FG divideret med tilstedeværelsesprocenten
8. Sagserfaring i antal sagstimer/40 pr. år
9. Antal år ved institutionen

Ovennævnte data kan afbilledes i radar-diagram, så man umiddelbart kan få et billede af K&R-profilen, se følgende eksempler.

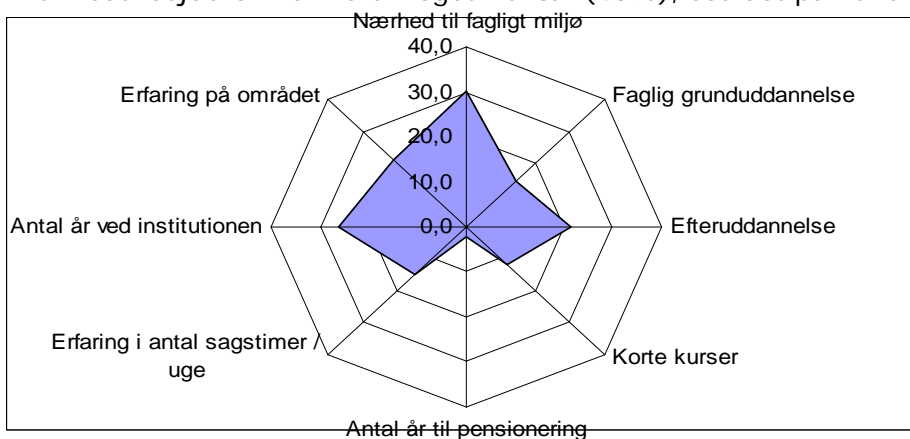
Eksempler på målinger

Meget erfaren medarbejder

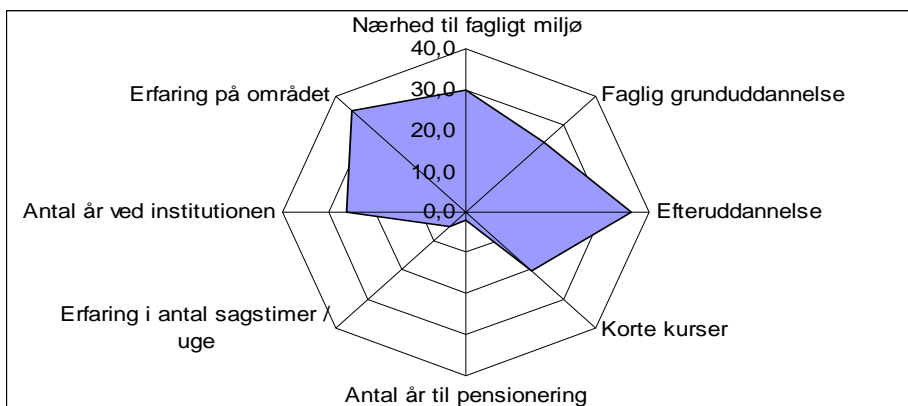
Den følgende graf afbilder en meget erfaren og meget veluddannet medarbejder, som arbejder fuldtid på området. Han er stabil og har været mange år på institutionen, hvor der er et fagligt miljø. Til gengæld er han tæt på pensionering.

Hvis medarbejderen har haft meget fravær (40%), ses det på hans profil:

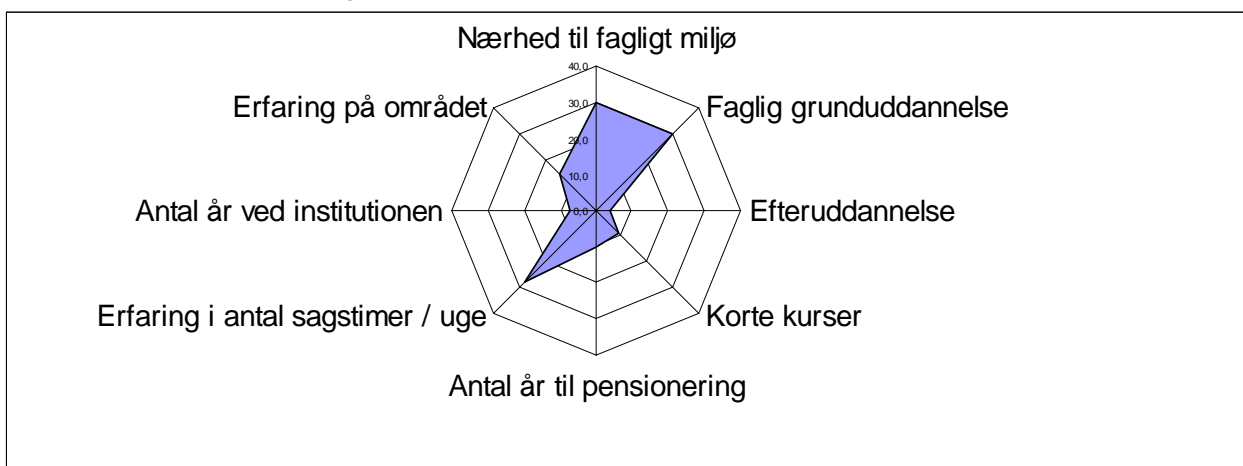
Hvis medarbejderen med fuld tilstedeværelse ikke har sager nok på områder, ses det i profilen:

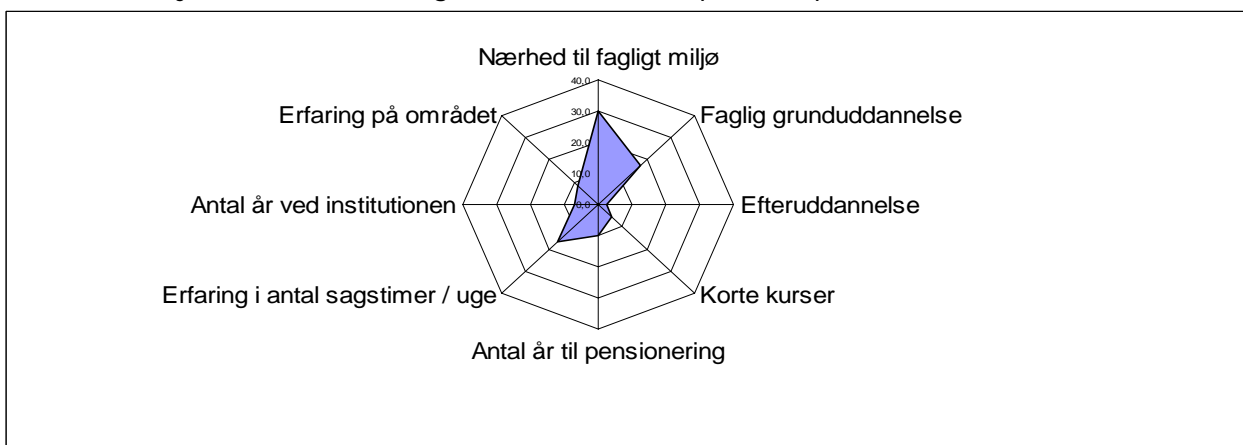
Den sidste profil er ret trist. Her ses en meget veluddannet medarbejder, med stor erfaring, men uden noget at lave på sit ekspertiseområde og med kort tid til pensionering.

Moden medarbejder

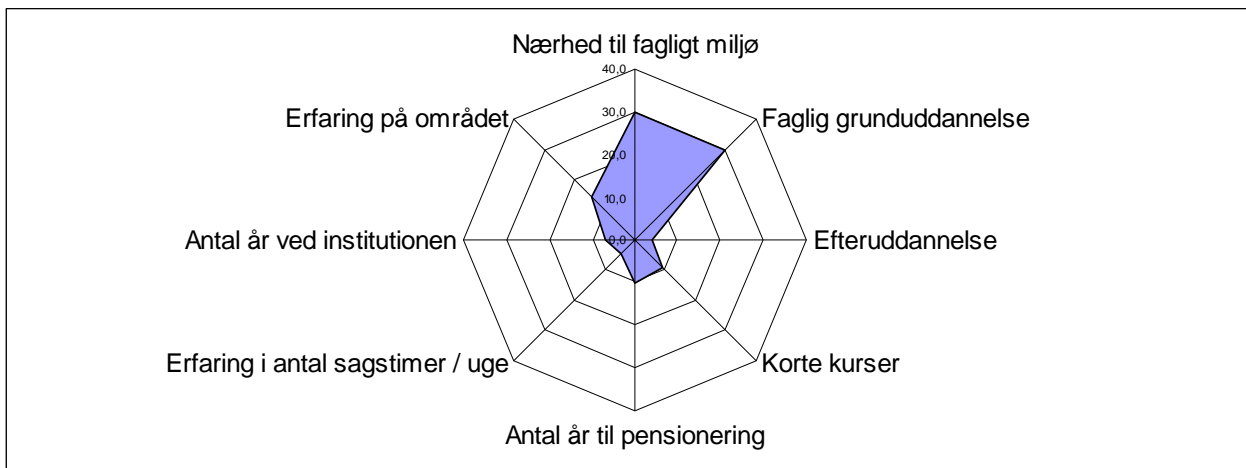
Den følgende graf afbilder en moden medarbejder med mange år foran sig, han er knap så veluddannet som første eksempel, han arbejder fuldtid på området. Han er stabil og har været 7 år på institutionen, men har den dobbelte erfaring gennem en anden ansættelse. Han har 10 år til normal pensionsalder. Der er et fagligt miljø tæt på institutionen. Det burde kunne betale sig at efteruddanne vedkommende.

Hvis medarbejderen har haft meget fravær, ses det på hans profil:

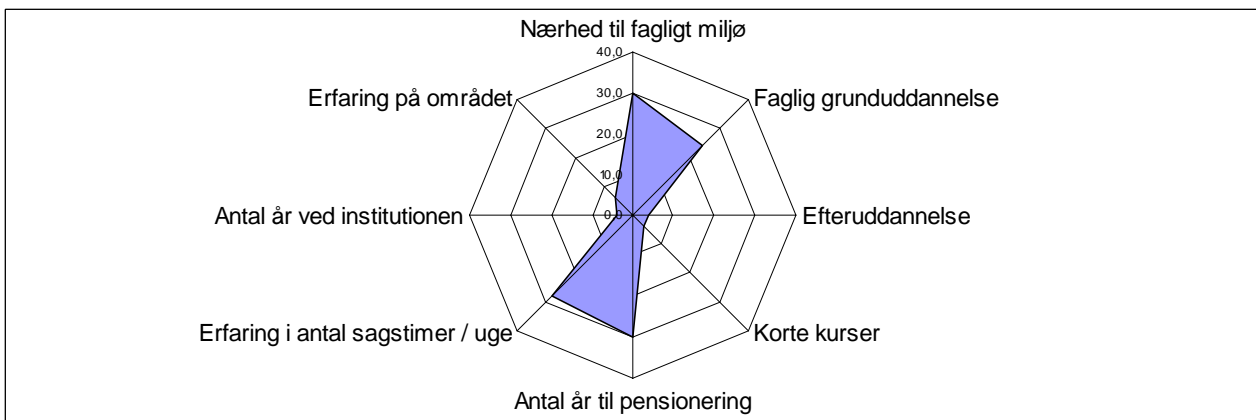
Hvis medarbejderen med fuld tilstedeværelse ikke har sager nok på områder, ses det i profilen:

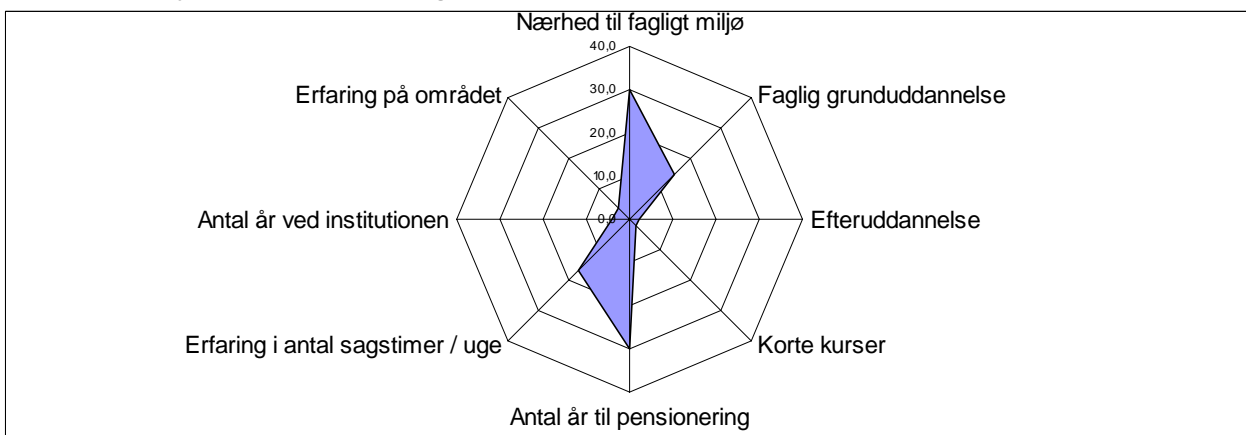
Sidste profil giver ikke stor begrundelse for at ofre efteruddannelse og korte kurser til medarbejderen, når fagområdet udgør så lille en del af arbejdsugen.

Ung medarbejder

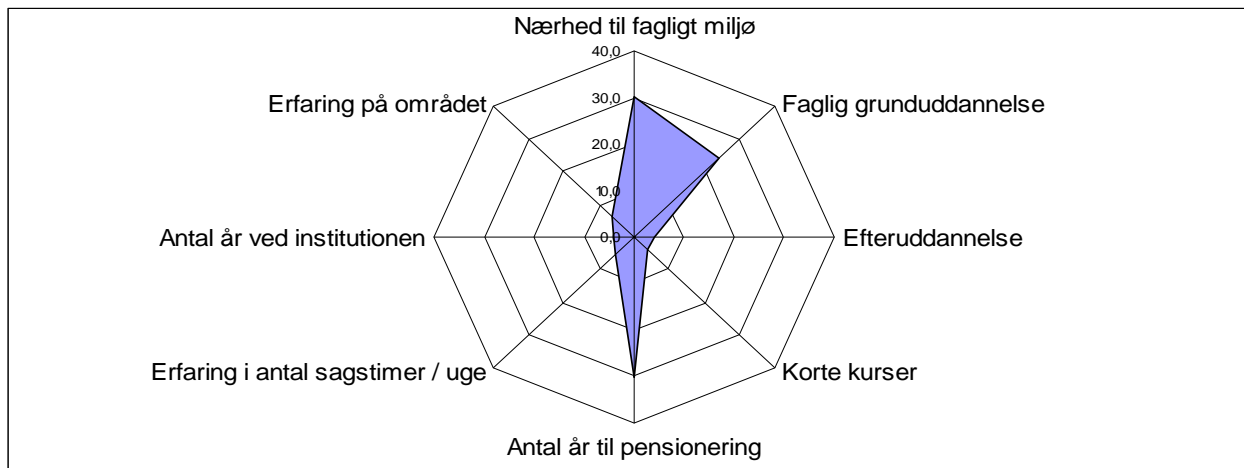
Den følgende graf afbilleder en ung, nyuddannet medarbejder. Han arbejder fuldtid på området. Han har været på institutionen i 4 år, men har 2 års erfaring mere fra en anden ansættelse. Han har 30 år til normal pensionsalder. Der er et fagligt miljø tæt på. Det vil være nødvendigt at efteruddanne vedkommende, og sørge for at han får mere erfaring.

Hvis medarbejderen har haft meget fravær, ses det på hans profil:

Hvis medarbejderen med fuld tilstedeværelse ikke har sager nok på områder, ses det i profilen:

K&R-profilen for en afdeling eller et fagområde

Et fagområdes faglige kompetencer bygger på en måling af medarbejdernes K&R-profilen på følgende måde:

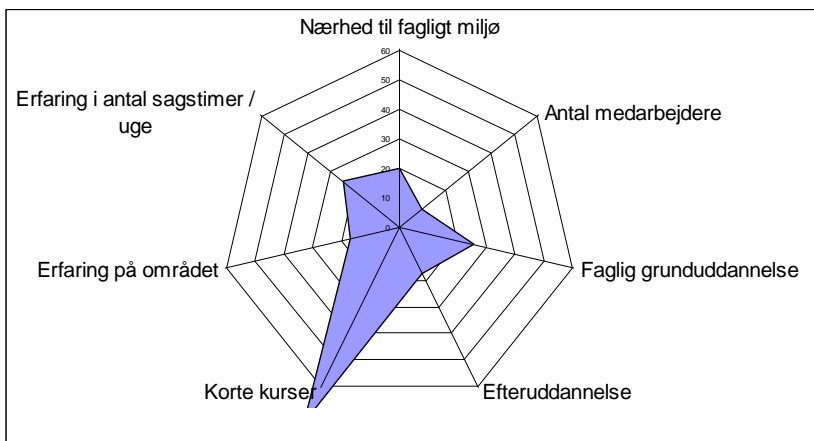
- Det faglige miljø her udtrykt ved antal medarbejdere i området, men også med nærheden til andet fagligt miljø.
Med fagligt miljø menes, en institution / afdeling på samme eller højere ekspertiseniveau end én selv.
Eksempel: For kommunikationscentrenes vedkommende vil der p.t. ofte være et andet center indenfor regionen, men for et særligt fagområde kan nærmeste faglige miljø meget vel være i naboregionen.
- Det faglige grunduddannelses- og efteruddannelsesniveau tages som et gennemsnit af medarbejderne i området.
- Antal korte kurser, beregnes som en sum, da man naturligvis formidler ny viden videre til kolleger, og da disse nemt kan spørge om nye vilkår og viden.
- Den samlede erfaring på området angives som et gennemsnit af, hvor længe medarbejderne har arbejdet med området.
- Erfaring og økonomi udtrykkes som antal sagstimer/uge i gennemsnit for områdets medarbejdere.

Det vil være uøkonomisk at opretholde en veluddannet medarbejdergruppe, hvis der ikke er opgaver nok til en næste fuldtidsbeskæftigelse med området.

Det vil ofte være almindeligt, at medarbejdere på specialområder har to eller flere ekspertiseområder, men det betyder samtidig, at der skal ofres kurser og efteruddannelse på flere områder. Det har også den effekt, at vedkommende er væk fra arbejdet i længere tid, end hvis det kun var et ekspertiseområde, der skulle udbygges og vedligeholdes.

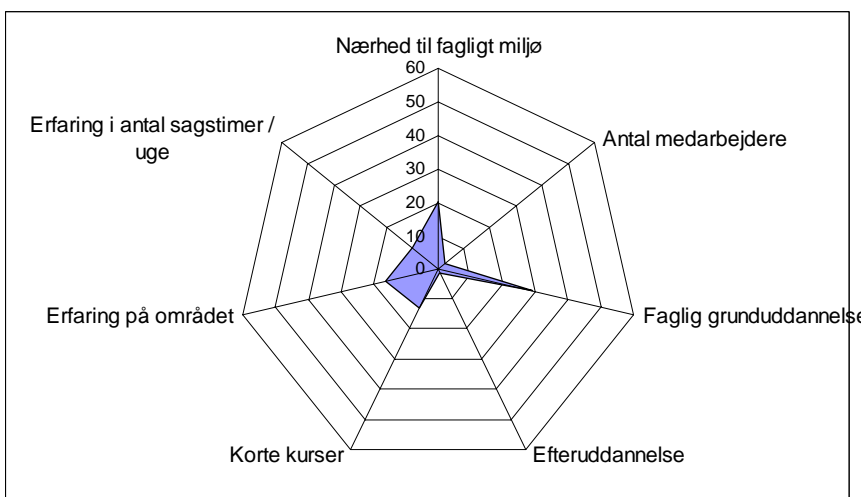
En medarbejder, som kun har få opgaver indenfor sit ekspertiseområde vil ikke opbygge erfaring – vil måske endda tabe allerede opbyggede kompetencer.

På næste side ses et eksempel på en afdeling, som er veluddannet og velorienteret, hvor der er erfaring på området og fuldtid for hver medarbejder. Der er 10 medarbejdere i afdelingen og dermed mulighed for et godt fagligt miljø, nærmeste andet fagligt miljø er i regionen. Dette peger på et behov for samarbejde mellem institutionerne i regionen for at styrke fagligheden.

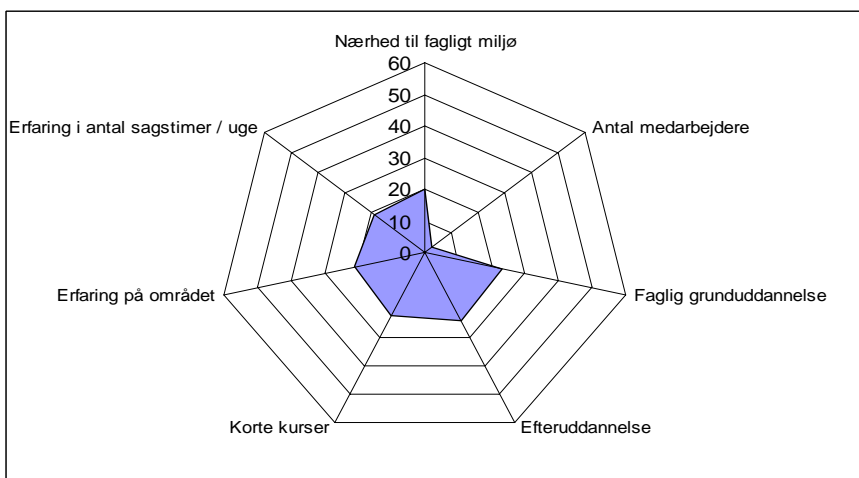

Her ses et eksempel på en profil for et fagområde i nød (samme skala som første eksempel).

Der er få sager pr. medarbejder og der er få medarbejdere på området. Der er ikke ofret megen efteruddannelse eller korte kurser på medarbejderne. Blot ved at se på afbildningen kan man se, at det ikke er bæredygtigt.

Her et eksempel på et fagområde, som trods få medarbejdere ikke er i nød. Der er arbejde nok indenfor området, og erfaring og uddannelsesniveau ser afbalanceret ud. Det faglige interne miljø er spinkelt, der vil derfor være behov for samarbejde med nabo institutioner.

Bilag 5 Institutionsstatistik

Institutioner	Lønudgift til borgerrettede aktiviteter					
	i mio. kr.	2007	2008	2009	2010	2011
Kommunikationscenteret, Rønne	6	6	6	6,6	6,5	6,5
Kommunikationscentret, Frederiksberg	10	10	11			
IBOS Institut for Blinde og Svagtsynede	53,7	25	40	47	33	33,8
Center for Syn og Kommunikation, Søborg	16,5	16,5	20,5			
THI KompetenceCenter, Hellerup	49	49,5	30			
Kommunikationscentret, Hellerup				42,5	28	28
Center for specialundervisning for voksne, Kbh.	31	31	37	33	33	35,5
Kommunikationscentret, Hillerød	34	34	20,5	21	20,6	19,7
Tale-Høre_syn, Institut for Kommunikation, Slagelse	21	21				
CSU-Slagelse			18	17	14,5	11,9
CSU Holbæk	9	9	10	8,5	8	7
Center for Specialundervisning, Roskilde	12,5	12,5	12,7	15,6	15,5	14
Synscenter Refnæs	20	25	37	38,5	38,5	
Videnscenter for Specialpædagogik (VISP)	29	29	29,5	30	29	26,5
Synscentralen, Vordingborg	6	6	6	6	6,7	6,7
Voksenspecialskolen, Skive-Viborg	11	11				
CKU Skive-Viborg			7,5	7,5	7,5	7,5
Kommunikationscenter Thisted	5,5	5,5	6	6,5	6,5	6,6
Center for Kommunikation, Herning	15	15	18,5	17,9	18	16,8
Taleinstituttet, Risskov	55,5					
Høreinstituttet, Århus						
Tale og Høreinstituttet i Risskov		55,5	54	51,5		
Institut for kommunikation og handicap, Århus					55	44
Center for Syn og kommunikation, Århus	11	15				
Center for Syn og Hjælpe midler, Århus			10	13,5	11,5	11,5
ASV-Horsens					10,3	10,2
Center for Kommunikation og Hjælpe midler, Vejle	12,5	13,5	12,9	13,6	12,3	10,9
Center for Rehabilitering og Specialrådg., Odense	24,7	27,2	28,3	29,3	27,2	26,7
Hjælpe middelcentralen, Esbjerg	5,5	5,5	5,6	5,5	7,5	7,5
Kommunikationscentret, Esbjerg	8	8	9	9	9	8,8
Center for Hjælpe midler og Kommunikation. Aab.	13,7	14,9	15,3	16,5	13,5	12,7
Taleinstituttet Nordjylland	28,5	25	29	27	27	27
Høreinstituttet i Region Nord, Aalborg	8	8	8	8		
Institut for syn og teknologi, Nordjylland	8,5	8,5	10	10,5		
Institut for syn og hørelse					18,5	19,1
Specialskolen for Voksne fra Hjørring			4,7	4,5	5,2	5,6
Specialskolen for Voksne, Himmerland					5	5
	505,1	487,1	497	486,5	467,3	390,4
Lønindeks (2005=100)	105,93	109,3	115,3	121,03	123,07	123,8
Omregnet til indeks 100	476,8	445,7	431,0	402,0	379,7	315,3

Bilag 6

Kommuner og befolkningstal i 2011	Leverandør	Tale, stemmer, Voksne			Tale, erhvervet hjerneskade, Voksne			Læse- og skriveproblemer, voksne			Høre, voksne			Syn, voksne			Mobilitet, voksne			Ydelser på taleområdet, børn			Ydelser på høreområdet, børn			Ydelser på synsområdet, børn			Ydelser på mobilitetsområdet, børn			IKT-afhjælpning, børn			IKT-afhjælpning, voksne			Øvrige, andet						
		Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden	Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden	Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden	Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden	Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden	Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden	Folkesko eloven	Serviceulv v	Anden	Folkesko eloven	Serviceulv v	Anden	Folkesko eloven	Serviceulv v	Anden	Folkesko eloven	Serviceulv v	Anden	Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden	Specialulv .F. voksne	Serviceulv v	Anden							
Region Hovedstade	1.699.387	1.588	27	2	1.238	52	45	70	150	86	2.249	6.361	20	517	2.653	9	1	0	0	14	0	0	0	0	0	235	502	191	1	0	0	18	136	0	117	434	42	40	4	6	16.808			
København	539.542	CSV, Kbh.	591			489	40				409	1.878		32	421																									4.067				
		KC, Hillerød	5																																						5			
		KC-RH	1						1	1																															5			
Frederiksberg	98.782	CSV, Kbh.	59			56	2				3			1	1																										122			
		KC, Hillerød	1																																						1			
		KC-RH	3	2																						2	1															1		
Dragør	13.717	CSV, Kbh.	11	1		10	2				2	18			3																										48			
		KC-RH	2					1	1	3	4	1			26											2	5															45		
Tårnby	40.835	CSV, Kbh.	21			32	4				15	30			14																											127		
		KC-RH	6	1				1		1		13														1	5															28		
Albertslund	27.800	CSV, Kbh.	2								1																															3		
		KC-RH	11			5		1	5	10	49	33	1	4	55											8	16															204		
Ballerup	47.930	KC, Hillerød	1																																						2			
		KC-RH	42	3		24			5	17	198	40		7	130	2										13	18															514		
Brøndby	34.021	CSV, Kbh.	4			2																																				6		
		KC-RH	22	3		21		1	5	8	108	25		6	96																											331		
Gentofte	71.714	CSV, Kbh.	5			3					1	3																														12		
		KC, Hillerød	5			5																																				20		
		KC-RH	65	4		7		1	5	11	2	198	55	1	3	196	1																									610		
Gladsaxe	64.951	CSV, Kbh.	7			10					3	5			1																											26		
		KC, Hillerød	1			1					1																															8		
		KC-RH	60	4		21		3	4	8	1	185	48		7	165																										587		
Glostrup	21.384	CSV, Kbh.	1			2						2																														5		
		KC-RH	9	1		15		2	1	4	1	52	20		5	45										8	12																180	
Herlev	26.597	CSV, Kbh.	4			1					1	4																														10		
		KC, Hillerød	2		1																																						3	
		KC-RH	27			24		5	2	6	79	28		4	75											6	12																286	
Hvidovre	50.081	CSV, Kbh.	7			2					2	1																														12		
		KC, Hillerød	1																																								1	
		KC-RH	24			18		1	10	17	104	6		2	123																												351	
Høje-Taastrup	47.753	CSV, Kbh.	1																																								1	
		KC, Hillerød																																										1
		KC-RH	22			17		2	4	9	2	88	22		1	118	2																											360
Ishøj	20.797	CSV, Kbh.	2								1																																3	
		KC, Hillerød																																										2
		KC-RH	18			11			1	5	45	8		3	46																													178
Lyngby-Taarbæk	52.754	CSV, Kbh.	4																																								4	
		KC, Hillerød	10			3																																						17
		KC-RH	47	1	1	8		1	5	8	180	38		10	170											9	19																	523
Rødovre	36.524	CSV, Kbh.	13			11	3				2	2			1																												32	
		KC-RH	14	3		16			5	11	1	86	25		82	1																											270	
Vallensbæk	14.445	CSV, Kbh.									1																																1	
		KC-RH	6	3		9		1		2	28	4		2	24																													95
Allerød	24.096	KC, Hillerød	14			6					11	89	3	12	43	1																												216
		KC-RH	3								1				1																												5	
Egedal	41.614	CSV, Kbh.	2	</																																								

Adresseliste DTTHS

Institution	Telefon	Hjemmeside	Drift	Beliggenhed
Taleinstituttet, Region Nordjylland	98144144		Region	Region
Borgmester Jørgensens Vej 2 9000 Aalborg		www.taleinstituttet.dk	Nordjylland	Nordjylland
Viceforstander Bent Agersø				
Institut for Syn og Hørelse	96313500	ISH	Region	Region
Sofiendalsvej 91 9200 Aalborg SV		www.synoghoere.rm.dk	Nordjylland	Nordjylland
Forstander Lars Søltøft Afdelingsleder Peter P. Pedersen	96342434			
Kommunikationscenter Thisted	99172725	KCT	Thisted	Region
Kr. Koldsgade 3 7700 Thisted		www.thisted.dk/kc	kommune	Nordjylland
Forstander Erik Thimm Bertelsen Viceforstander Hanne Buus				
Specialskolen for Voksne, Vendsyssel	72335902	www.spvv.dk	Hjørring	Region
Elsagervej 25 9800 Hjørring	41225902		kommune	Nordjylland
Skoleleder Birthe Gadekær Centerleder Steffen B. Larsen				
Specialskolen for Voksne, Himmerland	99669966		Vesthimmer-	Region
Vestre Boulevard 15 A 9600 Aars		www.spvhim.dk	lands	Nordjylland
Skoleleder Evan Nørgård Viceskoleleder Inge Larsen			kommune	
CKU Skive - Viborg	86600366	CKU	Skive/Viborg	Region
Rosenstræde 6 8800 Viborg		www.ckusv.dk	kommuner	Midtjylland
Forstander Søren Rasmussen Viceforstander Søren Hedemann				
Institut for Kommunikation og Handicap - tale, høre og specialrådgivning	78479300	IKT	Region	Region
Tjørnevej 6 8240 Risskov		www.ikh.rm.dk	Midtjylland	Midtjylland
Forstander John Jørgensen Viceforstander Sandy Dalum				
Center for Syn og Hjælpemidler Aarhus	87392100		Århus	Region
Michael Drewsensvej 1 8270 Højbjerg		www.aarhuskommune.dk/csh	Kommune	Midtjylland
Centerleder Lisbeth Valum Afdelingsleder Birte Nagel				
Center for Kommunikation	96284900	CfK	Herning	Region
Brahmsvej 8 7400 Herning		www.cfk-herning.dk	kommune	Midtjylland
Forstander Ole Arndal Viceforstander Carsten Hjelholt				
ASV Horsens, Specialrådgivningen	76297200		Horsens	Region
Nørrebrogade 38 A 8700 Horsens		www.asv-horsens.dk	kommune	Midtjylland
Leder Jytte Veggerby Sunesen				
Castberggård	75687900		Selvejende	Region
Østerskovvej 1, Urlev 8722 Hedensted		www.cbg		Midtjylland
Chefforstander Erik Kristensen				
Synssamarbejde Midt	89158626		Randers	Region
Agerskølet 22 8920 Randers NV		http://visitation.randers.dk	kommune	Midtjylland
Visitationschef Helle Hansen Toldbodgade 3 plan 6, 8900 Randers	89152550			
Faglig koordinator Leif T. Nielsen				

Adresseliste DTTHS

Institution	Telefon	Hjemmeside	Drift	Beliggenhed
Center for Kommunikation og Hjælpemidler	79436060	CKHM	Region	Region
Vestre Engvej 56		www.ckhm.dk	Syddanmark	Syddanmark
7100 Vejle				
Centerchef Erik Blæsbjerg Poulsen	79436075			
Områdeleder Jan Hoedt				
Kommunikationscentret	76167630	KC, Esbjerg	Esbjerg kommune	Region Syddanmark
Gjesinglundallé 6				
6715 Esbjerg N		www.kommunikationscenter.esbjergkommune.dk		
Forstander Lilian Skønager				
Hjælpemiddelcentralen	76163400	HMC	Esbjerg kommune	Region Syddanmark
Høgevej 11		www.hjaelpemidler.esbjergkommune.dk		
6705 Esbjerg Ø				
Leder Hanne Bachmann				
Souschef Ulla Thisted				
Center for Hjælpemidler og Kommunikation	73766000	CHK	Aabenraa kommune	Region Syddanmark
Plantagevej 4, Bov		www.chk-syd.dk		
6330 Padborg				
Forstander Torben West	73766001			
Viceforstander Ellen Ross Rasmussen	73766002			
Center for Rehabilitering og Specialrådg.	63146214	CRS	Region Syddanmark	Region Syddanmark
Rytterkasernen 17		www.rehabilitering-fyn.dk		
5000 Odense C				
Centerchef Bent Kjær	63146220			
Vicecenterchef Kristian H. Petersen	63146222			
CSU-Slagelse, Center for Specialundervisn.	58575760	CSU-Slagelse	Slagelse kommune	Region Sjælland
Norgesvej 14		www.csu-slagelse.dk		
4200 Slagelse				
Centerleder Troels Jensen				
Vicecenterleder Vibeke Møller Lund				
Videnscenter for Specialpædagogik	55886900	ViSP	Næstved kommune	Region Sjælland
Birkebjerg Alle 3		www.naestved.dk		
4700 Næstved				
Forstander Vagn Veggerby Sunesen				
Viceforstander Ketty Gjellerup				
Synscentralen	55363334	SC	Vordingborg kommune	Region Sjælland
Færggårdsvej 15 H		www.visus.dk		
4760 Vordingborg				
Forstander Hans Nørgaard				
CSU Holbæk	72363607	CSU Holbæk	Holbæk kommune	Region Sjælland
Center for Specialundervisning		www.csu-holbaek.dk		
Holbæk Have 11				
4300 Holbæk				
Chef Torben Gybel				
Viceforstander Peer Rask Sjørsløv				
Center for Specialundervisning	46317231	CSU	Roskilde kommune	Region Sjælland
Elisagårdsvej 7, 1. sal		www.roskilde.dk/csu		
4000 Roskilde				
Forstander Eskild Petersen				
Viceforstander Anja Bau				
Synscenter Refsnæs	59570100		Region Sjælland	Region Sjælland
Kystvejen 112		www.synref.dk		
4400 Kalundborg				
Centerleder Kenn Steen Andersen	59570210			
Vicecenterleder Hans Augustesen	59570211			

Adresseliste DTTHS

Institution	Telefon	Hjemmeside	Drift	Beliggenhed
Kommunikationscentret	48242200	KC, Hillerød	Hillerød	Region
Skansevej 2 D		www.kc-hil.dk	kommune	Hovedstaden
3400 Hillerød				
Forstander Agnete Selvejer	48228601			
Viceforstander Christina Bjerre				
Kommunikationscentret,	45114600	KC-RH	Region	Region
Region Hovedstaden		www.komcentret.dk	Hovedstaden	Hovedstaden
Rygårds Allé 45				
2900 Hellerup				
Centerchef Kristian Mainz				
IBOS Institut for Blinde og Svagsynede	39452545	IBOS	København	Region
Rymarksvej 1		www.ibos.dk	Kommune /	Hovedstaden
2900 Hellerup			Region	
Instituttleder/centerchef Klaus Høm	39452550		Hovedstaden	
Specialkonsulent Anne Kristine Gosbøll	39455346			
Center for Specialundervisning for Voksne	32860686	CSV, Kbh.	København	København
Frankrigsgade 4		www.csv.kk.dk	kommune	kommune
2300 København S				
Forstander Søren Stanley Thomsen	40618610			
Viceforstander Per Nielsen	40750682			
Kommunikationscentret	56926400	KR	Bornholms	Bornholms
Sveasvej 8		www.brk.dk/kc	regions-	regions-
3700 Rønne			kommune	kommune
Forstander Thomas Mogensen	56926403			
Viceforstander Susanne Lundin	56926404			